

TREBALL FINAL DE GRAU

Les veus silenciades

Representació i accessibilitat de les persones sordes
a la ficció.

Paula Vega i Cruz
Grau en Mitjans Audiovisuals

CURS 2020-21

Centre adscrit a la

Centre adscrit a la

Grau en Mitjans Audiovisuals

**LES VEUS SILENCIADES: REPRESENTACIÓ I ACCESSIBILITAT DE LES PERSONES
SORDES A LA FICCIÓ.**

Memòria Treball Aplicat

PAULA VEGA I CRUZ

TUTOR/A: SÀGAR MALÉ

CURS 2020-21

Dedicatòria

A la meva mare, per ser la meva inspiració durant el dia a dia i per aquest projecte.

Agraïments

Als meus pares i al meu germà Tomás pel seu suport constant.

A l'Ona per la seva ajuda i ànims incondicionals en els moments més crítics.

A la Núria Martínez, intèrpret de Llengua de Signes Catalana, pel seu coneixement, temps
i paciència.

A en Sàgar Malé pels seus consells i ànims com a tutor d'aquest projecte.

I, especialment, a la Gemma, la Laura, la Dolors, la Nadia, en Francisco i l'Edgar per la
seva col·laboració, experiència i confiança.

Resum

En el present Treball Final de Grau s'ha dut a terme un estudi i anàlisi de les principals tipologies de representació que es realitza a productes cinematogràfics de les persones sordes. Es presenta al col·lectiu protagonista, les modalitats comunicatives que existeixen, les tipologies de representacions errònies realitzades i el procés de subtitulació per aconseguir l'accessibilitat. Amb l'objectiu de conèixer i donar veu a les persones sordes s'ha dut una investigació per crear el producte desitjat: entrevistes a testimonis sords per conscienciar a la població oient.

Resumen

En el presente Trabajo Final de Grado se ha llevado a cabo un estudio y análisis de las principales tipologías de representación que se realiza en productos cinematográficos de las personas sordas. Se presenta al colectivo protagonista, las modalidades comunicativas que existen, las tipologías de representaciones erróneas realizadas y el proceso de subtitulación para conseguir la accesibilidad. Con el objetivo de conocer y dar voz a las personas sordas se ha realizado una investigación para crear el producto deseado: entrevistas a testimonios sordos para concienciar a la población oyente.

Abstract

In the present Final Degree Project, a study and analysis of the main typologies of representation of deaf people in cinematographic products has been carried out. It presents the protagonist group, the existing communicative modalities, the typologies of misrepresentation made and the process of subtitling to achieve accessibility. In order to know and give voice to deaf people, a research has been carried out to create the desired product: interviews to deaf testimonies to raise awareness among the hearing population.

Índex

Índex de figures	III
Glossari de termes	V
1. Introducció	1
2. Marc conceptual	5
2.1. Introducció i contextualització.....	5
2.1.1. Posicionament de l'alumna	6
2.2. Tipologies de persones sordes	7
2.2.1. Persones sordes signants.....	8
2.2.1.1. La figura de l'intèrpret	9
2.2.2. Persones sordes oralistes	10
2.2.3. La disputa	11
2.3. La representació de les persones sordes a pel·lícules i ficcions seriades	12
2.3.1. Context històric	12
2.3.2. Representació de la sordesa a la ficció	15
2.3.3. Els rols dels personatges sords	16
2.3.4. L'actor sord i l'actor oient que actua com a sord	19
2.4. Sistemes d'accessibilitat als continguts	21
2.4.1. Subtitulació. La normativa UNE espanyola	21
3. Anàlisi de referents	27
3.1. Referents de format testimonial	27
3.2. Referents de contingut cultural en context sord.....	30
3.3. Referents estètics i plantejament visual	32
3.4. Referents de to	35
3.5. Referents de format.....	36

4.	Objectius i abast.....	39
4.1.	Abast.....	40
5.	Metodologia i flux de treball.....	41
5.1.	Metodologia.....	41
5.1.1.	Mostra i instruments.....	43
5.2.	Desenvolupament	45
5.2.1.	Fases	45
6.	Anàlisi i resultats.....	47
6.1.	La representació de la comunitat sorda	47
6.2.	Concreció de programes i metodologies	49
6.3.	Concepció global	51
6.3.1.	Sinopsi i estructura narrativa.....	51
6.3.2.	Proposta estètica.....	52
7.	Conclusions.....	57
8.	Referències.....	61
8.1.	Bibliografia.....	61
8.2.	Webgrafia	63
8.3.	Legislació i jurisprudència.....	66
8.4.	Filmografia	67

Índex de figures

Figura 1. El país de los sordos.....	28
Figura 2. Through Deaf Eyes.	29
Figura 3. Llengua de signes catalana, tan visual com invisible.....	30
Figura 4. XMILE.	31
Figura 5. Comunidades e identidades unidas por el arte sordo	32
Figura 6. Falsos mitos: Personas sordas.	33
Figura 7. Entrevista a Griselda Zeledón.	34
Figura 8. Artista o Musa.....	35
Figura 9. Life & Deaf.	36
Figura 10. Día Nacional de las Personas Sordas.	37
Figura 11. Entrevista a Daniel Molina, ejemplo de superación de un triatleta con discapacidad.....	38
Figura 12. ¿Cómo perciben los sonidos las personas sordas?.	53
Figura 13. Interior VS Exterior Video Interviews.....	53
Figura 14. Branding Marketing and Social Ad Video Production SF.....	54
Figura 15. Llengua de signes a TV3 – Accessibilitat.	54
Figura 16. @lesveussilenciades.tfg	56
Figura 17. @lesveussilenciades.tfg.	56

Glossari de termes

<i>Col·lectiu sord</i>	Conjunt conformat per persones sordes, indistintament del tipus de sordesa que aquestes pateixen.
<i>Comunitat sorda</i>	La comunitat sorda està conformada per totes aquelles persones que poden escoltar i que tenen valors en comú amb els individus sords, els quals també s'inclouen en aquest grup.
<i>Cultura sorda</i>	La cultura sorda és aquella que comprèn únicament a individus els quals han viscut la sordesa o la viuen per si mateixos, és a dir, són individus sords. Al voltant de la cultura sorda s'hi pot trobar la llengua de signes i les activitats culturals que aquest grup realitza.
<i>Hipoacúsia</i>	La hipoacúsia consisteix en la falta de capacitat auditiva, de manera parcial o total, i pot presentar-se en una sola oïda o en totes dues. De la mateixa manera, pot esdevenir permanent o ser parcial.
<i>Llengua de signes</i>	<p>La llengua de signes és un sistema que permet a les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordceguesa la comunicació mitjançant l'ús del gest, els sistemes manuals, espacials i visuals.</p> <p>La llengua de signes també pot ser usada per persones les quals no presenten pèrdues d'audició, però que són coneixedores del sistema per poder comunicar-se amb persones del col·lectiu sord. Aquesta llengua de signes pot variar segons el context i país que s'utilitzi. Es pot trobar una gran varietat de llengües de signes, com la Llengua de Signes Catalana (LSC) i l'American Sign Language (ASL).</p>
<i>Persona oralista</i>	Individu sord el qual ha estat educat i decideix comunicar-se amb la resta de persones del seu entorn, tant sordes com oients, mitjançant l'ús de la llengua oral. Aquestes persones solen

recolzar-se en la lectura labial per tal de poder comprendre millor la comunicació realitzada. Poden ser coneixedores o no ser-ho de la llengua de signes.

Persona signant

Individu sord el qual es comunica mitjançant l'ús de la llengua de signes amb aquelles persones del seu voltant, tant sordes com oients, els quals també resulten ser coneixedors de la llengua de signes. També poden recolzar-se en la lectura labial. La llengua de signes usada depèn de l'educació rebuda per la persona signant, sent així coneixedora d'una llengua de signes o d'una altra.

Sord/a

Una persona sorda és aquella la qual no hi sent, patint sordesa. Aquesta característica és causada per la pèrdua parcial o total del sentit de l'oïda.

Sordesa

Terme que s'usa per designar la pèrdua del sentit de l'oïda. És una privació parcial o total de la capacitat auditiva d'una persona.

1. Introducció

El so és un element que envolta a les societats durant el dia a dia. Les ciutats, la natura, els objectes i els éssers vius, entre els quals es troben les persones, es troben en constant contacte amb els diversos sons que produeixen. La importància del so destaca en el món audiovisual, sector que comparteix amb la imatge, tal com el seu nom indica.

Cal considerar les dos vessants per igual, però aquest simple factor passa per alt quan les capacitats humanes resulten ser diverses. Així doncs, el paper dels sentits és fonamental. La gran majoria de les persones tenen les capacitats adients per poder gaudir dels productes que el sector audiovisual genera gràcies a la disposició de tots dos sentits relacionats: la vista i l'oïda.

Les persones sordes, però, considerant el grau de sordesa i l'origen d'aquesta, necessiten vies alternatives per poder comprendre en les mateixes condicions els continguts a consumir. Els creadors estableixen la comunicació mitjançant el món *visual* i el món *sonor*. Les imatges, els diàlegs, la música i els sons ambientals, entre d'altres, formen part del relat creat.

Aquests sistemes de creació de narratives no són aptes per aquelles persones que no gaudeixen dels sentits relacionats. Les persones cegues són privades del consum d'imatges provocant que la seva comunicació i comprensió de la història s'estableixi mitjançant altres vies. De forma similar, les persones sordes no poden comprendre (i gaudir) del relat sonor creat. Per tant, l'accés al contingut i l'experiència per gaudir d'aquest resulta ser diferent.

Però, la representació d'aquestes minories també resulta un fet rellevant en relació amb la creació de continguts audiovisuals. Entre aquestes minories s'hi troben les persones sordes. Així doncs, resulta de gran importància deixar constància de la representació de les persones sordes en els continguts audiovisuals que es creen. D'aquesta manera s'aconsegueix una igualtat i diversitat de representació en els personatges de ficció.

Els llargmetratges i ficcions seriades que inclouen a personatges sords es caracteritzen per integrar-los en rols secundaris, en personatges que ajuden a un altre per així aquest últim obtenir un benefici o en permetre que una trama continuï el seu curs (Lerner, 2010).

Per altra banda, la quantitat de continguts en relació amb la sordesa és poca i no correspon amb la magnitud de població sorda que actualment hi ha present. L'Organització Mundial de la Salut (OMS) dictamina que 466 milions de persones tenen algun tipus de discapacitat auditiva, és a dir, un 5% de la població mundial. S'hi poden trobar diversos orígens de sordesa, varietats en els tipus de sords i graus de sordesa presents (World Health Organization, 2020).

La població sorda a Espanya representa un 2,3% de la població, és a dir, 1.064.000 persones segons la Confederación Estatal de Personas Sordas (CNSE). L'estudi *EDAD 2008* considera aquesta xifra com una part destacable de la població actual (Instituto Nacional de Estadística, 2008).

És així com es pot dictaminar que és una "minoria" extensa la qual no hauria d'estar sotmesa a una marginació exercida per la resta de la societat. La CNSE explica: "Pero ceñirse a una particularidad sensorial es obviar una realidad, y ha provocado y provoca la marginación social, cultural y laboral de las personas sordas". Així doncs, el sector cultural recull al món audiovisual i la creació de continguts per aquest (llargmetratges, curtmetratges, sèries televisives...) que perpetuen la regla d'exclusió.

La cultura és global. Ha de ser compartida i visualitzada seguint la inclusió perquè tothom pugui gaudir de la gran varietat de continguts que ofereix. La majoria de les persones oients poden visionar continguts en els quals se senten representats com a tals: com a persones que escolten. Davant d'això, les anomenades minories també ho haurien de poder fer. Les persones sordes haurien de poder gaudir dels continguts creats amb igualtat de condicions i realitzant una correcta representació. Aquesta resulta essencial perquè sigui possible.

La sordesa és un fet heterogeni, però les dificultats i injustícies comunicatives que hi esdevenen són compartides de forma conjunta pel col·lectiu. És de gran importància la cerca d'una equitat en la representació d'aquest col·lectiu, així com l'accessibilitat dels continguts

considerant la subtitulació i la llengua de signes per poder permetre aquesta igualtat. Si se segueixen els processos de forma adient, es generarà una correcta i acurada percepció d'aquest grup en la societat.

Així doncs, aquest projecte consisteix a conèixer els diferents mètodes de representació de les persones sordes (signants i oralistes) en productes cinematogràfics i seriatos, així com el punt de vista del col·lectiu davant d'aquest factor mitjançant la realització d'un conjunt de peces de vídeo de format curt a tall d'entrevista. Aquestes peces són d'una extensió aproximada a 5 minuts i reflecteixen el punt de vista i opinió de diversos testimonis sords davant les problemàtiques anteriorment esmentades.

El treball integra a 6 persones del col·lectiu sord: 3 persones oralistes i 3 persones que usen la llengua de signes, amb diversitat de gèneres i edats per representar a un gran ventall del col·lectiu sord. Així doncs, també es tenen en consideració aquelles persones que fan ús d'ambdós sistemes de comunicació.

Les peces es componen de plans mitjans per poder garantir la correcta visualització d'elements essencials en la comunicació de les persones sordes, com el rostre i les mans. Per poder fer el producte global completament accessible s'hi troba la presència de subtítols i la figura de la intèrpret de Llengua de Signes Catalana (LSC) per així permetre una millor comprensió dels continguts per les persones sordes i oients. Es trien tots dos mètodes perquè és un treball amb voluntat de ser divers, considerant la diversitat comunicativa de les persones i assegurant la comoditat d'aquestes.

Així doncs, les motivacions principals de l'autora per la realització d'aquest projecte són personals, per ser un tema proper a aquesta, d'interès, amb el qual es té experiència i coneixements. La sordesa queda estretament vinculada a l'autora perquè que la mare forma part del col·lectiu sord. És per això que és un projecte amb lligam emocional.

Per altra banda, i en relació amb la correcta representació del col·lectiu, sorgeix una segona motivació: la realització d'un projecte amb el qual les persones sordes se sentin identificades,

reflectides i segures per promocionar la integració de la sordesa en la creació de continguts audiovisuals de caràcter cinematogràfic.

Gràcies al projecte les persones sordes podran trobar un conjunt que alça la veu per poder esmentar les diverses problemàtiques que existeixen davant la seva representació. Aquesta ve generalment donada per persones oients, persones que podran també consumir el producte i entendre quines són les errades realitzades, així com sentir empatia per les persones sordes.

Mitjançant la investigació, la cerca, l'estudi i la visualització de la representació que s'ha realitzat fins ara del col·lectiu, conjuntament amb el punt de vista dels testimonis que hi participen, s'estableixen les principals problemàtiques en relació amb la representació de les persones sordes. A més, s'introdueixen les tècniques d'accessibilitat que fan possible que els productes siguin consumits pel col·lectiu sord, millorant la inclusió.

Així doncs, aquest és un projecte que es basa en l'empatia, el respecte i la consideració dels col·lectius marginats per la majoria per així aconseguir apropar la seva perspectiva i aportar a la societat de la qual es forma part.

2. Marc conceptual

2.1. Introducció i contextualització

Una persona sorda és aquella la qual ha perdut les seves qualitats auditives, de manera parcial o total. Sempre hi ha hagut persones sordes a les societats i l'origen d'aquesta sordesa resulta ser molt variat, tenint en compte les circumstàncies particulars dels individus amb aquesta característica, així com els factors interns i/o externs que poden haver-la provocat.

La sordesa és una de les diferents discapacitats reconegudes pel Govern d'Espanya, categoritzada com a discapacitat de caràcter sensorial que pot suposar un impediment de cara a la participació i moment d'interactuar de les persones sordes amb la resta de la societat en unes condicions iguals o plenes (Real Decreto Legislativo 1/2013, de 29 de noviembre, por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley General de derechos de las personas con discapacidad y de su inclusión social, p. 95635).

La població predominant i amb major poder són les persones sense cap mena de discapacitat en les seves vides. La població dominant entesa per aquest projecte és l'oient, la qual resulta ser també majoritària. La població oient gaudeix d'unes qualitats de poder superiors a la població sorda i condiona a la població sorda. Tot i això, la Llei Espanyola busca l'accessibilitat i igualtat de drets i condicions pel col·lectiu sord.

En relació amb l'àmbit cultural: els individus sords són majoritàriament concebuts i/o percebuts per persones oients, les quals gaudeixen de més presència i poder en les estructures del món cultural. És per aquests motius que aquest projecte se centra a estudiar la representació i presència de les persones sordes en continguts culturals de caràcter audiovisual, basant-se en llargmetratges i sèries de ficció les quals integren a personatges sords, de diverses tipologies. A més, la discriminació a aquestes persones es trasllada a altres característiques humanes, com la sexualitat i l'ètnia.

Aquests factors seran desenvolupats més endavant, així com una categorització orientativa dels tipus de persones sordes que s'hi poden trobar. L'accessibilitat d'aquests continguts és important: cal integrar la presència de la persona sorda amb les qualitats de l'entorn i si aquestes són accessibles i comprensibles per la comunitat.

És important tenir en compte que, tot i que la comunitat sorda és una població unida i justa amb la cerca dels seus drets i les igualtats de condicions respecte a la població oient, cal conèixer que també existeixen disputes i diversitats d'opinions en ella en relació amb la comunicació triada per les persones sordes que la conformen. És per aquest motiu que, per tal de deixar clar el posicionament de l'autora d'aquest projecte al respecte es fa constar del punt.

2.1.1. Posicionament de l'alumna

Tot i que la comunitat sorda és un grup unit i en lluita pels seus drets, sorgeixen diversitats d'opinió dins del mateix sector en relació amb l'educació i comunicació que empren les persones sordes. L'elecció de la comunicació signada i oral resulta ser un tema de debat dins de la mateixa agrupació.

Llevat que el tema es tractarà més endavant, l'autora considera rellevant deixar clar el seu punt de vista neutral i exterior, ja que tot i conviure amb una persona sorda oralista i estar en relació amb el col·lectiu sord, cal considerar com igual de vàlides aquelles persones que trien comunicar-se mitjançant l'ús de la llengua de signes. A més, no es tenen coneixements significatius de la llengua de signes i es considera inoportú excloure a un sector del col·lectiu sord, agrupació ja de per si exclosa.

És per aquest motiu que en aquest projecte es tenen en compte als individus sords signants i oralistes i, de la mateixa manera, es farà un ús merament contextual del terme "discapacitat", ja que l'autora també contempla la lluita per establir un ús del llenguatge respectant les capacitats de les persones i es considera que, tot i no comptar, en grau total o parcial, del sentit de l'oïda, les capacitats comunicatives d'aquest col·lectiu sord estan dotades d'igual validesa que les capacitats emprades pel sector oient.

2.2. Tipologies de persones sordes

Parlar d'una única categoria de persones sordes i comprendre aquest sector com un tot unificat és un factor erroni. El col·lectiu sord és un grup divers i extens en el qual infereixen factors com: la quantitat de pèrdua auditiva de la persona sorda, quina educació ha rebut i quin sistema tria per comunicar-se amb el seu voltant. Cal considerar, doncs, totes les variants.

La sordesa pot presentar-se en diversos graus. La pèrdua d'audició es relaciona amb la pèrdua de decibels (dB), així doncs, aquesta pèrdua varia entre els 30dB ("Lleu") i els 80-90dB (Profunda/Total). En addició, pot presentar-se en una oïda (unilateral) o en ambdues (bilateral). El moment en el qual es comença a tenir aquesta sordesa és determinant: ajuda a definir i triar l'educació i comunicació que les persones sordes usaran per a poder viure en societat, així com mantenir relacions socials amb altres (Berdejo i Caballero, 2018).

La sordesa pot ser adquirida de diverses formes. Aquestes en són algunes arran de les quals es pot trobar aquesta característica:

- Genètica: la sordesa es troba present en la persona a causa d'un gen. Diversos membres d'una família poden ser-ho, ja que queda relacionat a un factor hereditari i, a més, pot aparèixer durant el naixement i creixement (Berdejo i Caballero, 2018).
- Prenatal, Perinatal i Postnatal: segons l'ordre, la sordesa es presenta en l'individu abans del seu naixement (de forma genètica o per un agent patogen), apareix durant el naixement o primeres hores de vida de l'infant i la sordesa apareix una vegada ja ha nascut l'individu (Collazo, Corzón, de Vergas, s.d., p. 3).
- Prelocutiva, Perilocutiva i Postlocutiva: la sordesa relacionada amb l'acte d'aprendre a parlar. S'hi troben tres classes: abans d'aprendre la llengua articulada, durant l'aprenentatge i desenvolupament de la parla i, per últim, durant l'adquisició completa del llenguatge articulat (Berdejo i Caballero, 2018; Collazo, Corzón, de Vergas, s.d., p. 2).

2.2.1. Persones sordes signants

Els individus sords signants són aquells que segueixen el corrent comunicatiu i educatiu de la comunitat sorda que defensa l'ús de la llengua de signes per així poder fer-se entendre, tant amb altres persones sordes com amb persones oients coneixedores de la llengua. Aquesta llengua de signes varia segons el context i el país on es troba, fet que provoca la presència d'una gran varietat de llengües de signes.

La Confederación Estatal de Personas Sordas denomina les llengües de signes com “(...) lenguas naturales de carácter visual y manual con gramática propia que cumplen las mismas funciones que cualquier otra lengua”, així doncs, es fa ús d'una comunicació principalment gestual i facial (Frigola, Álvarez, 2018, p. 1; Fundación CNSE, s.d.).

La llengua de signes també és usada per l'entorn oient de les persones sordes com a mètode de comunicació, així com pels intèrprets de la llengua de signes. Aquests són coneixedors d'ambdues llengües per realitzar la “traducció” entre l'una i l'altra. Gràcies a aquest fet la persona sorda signant podrà comunicar-se amb una que no en fa ús dels signes. A Espanya s'hi poden trobar dues llengües de signes reglades i reconegudes: la Llengua de Signes Catalana (LSC) i la Lengua de Signos Española (LSE) (Fundación CNSE, s.d.).

Però, la llengua de signes no és només un sistema comunicatiu per a les persones que en fan ús. També esdevé un símbol d'identificació per al col·lectiu i ajuda a generar una cultura entorn del món sord. Aquesta ajuda a crear una identitat pròpia, diferenciant-les del sector oient, per descomptat, i del grup de persones sordes oralistes, que trien no signar i que, en certa manera, esdevenen més propers a la comunicació oral dels oients. És també una ajuda a la millor socialització i comunicació entre les persones sordes sense fer ús de la paraula oral. A més, els signes representen la pertinença al grup de la comunitat sorda (García, 2004, p. 50).

L'esperit d'unió està molt arrelat al col·lectiu sord. Així doncs, la comunitat sorda ha fet força mitjançant la creació d'associacions i agrupacions que donen suport a la població sorda, així com el corrent educatiu que segueixen. A Espanya, les principals agrupacions signants són la Confederación Estatal de Personas Sordas (CNSE) i la Federació de Persones

Sordes de Catalunya (FESOCA). Aquestes busquen la participació de les persones sordes i la integració d'aquestes en activitats d'àmbit social i tenen com a objectius la representació, cerca de la igualtat i participació de les persones sordes; la promoció de la llengua de signes i l'accés a una educació i treball; aconseguir una millor comunicació i accessibilitat del sector i promocionar activitats culturals, entre d'altres (Federació de Persones Sordes de Catalunya [FESOCA], s.d.).

2.2.1.1. La figura de l'interpret

En relació amb la llengua de signes s'hi troba l'interpret d'aquesta: una figura que esdevé un pont comunicatiu entre l'univers signant i el sector desconexor d'aquest sistema de comunicació. L'interpret pot ser coneixedor de diverses llengües de signes, ja que no hi ha d'una sola, de la mateixa manera que d'idiomes orals a parlar. La presència de l'interpret té origen rere les barreres comunicatives que s'estableixen entre els individus sords i poder formar part de la societat en igualtat de condicions que les persones oients.

Aquesta ha trigat a poder ser reconeguda. En uns inicis aquesta no rebia un sou pel seu treball i molts casos les persones sordes signants havien d'ajudar-se de coneguts, familiars i/o veïns els quals poguessin comunicar-se amb ells i actuar com a figura d'interpret. Així doncs, a finals dels 1990 esdevé una formació reglada i per tal de poder dur-se a terme cal que compleixi les condicions del Codi Deontològic i així assolir una correcta comunicació entre ambdós sectors (Méndez, 2010, p. 1).

Tanmateix, l'interpret permet que la persona sorda signant pugui entendre la informació que rep en la llengua en la qual està còmoda, deixant també que aquesta pugui prendre decisions pròpies, sense que l'opinió de l'interpret hi interfereixi (Méndez, 2010, p. 3).

Tal com estableix Méndez (2010), existeixen dues maneres d'interpretar: la *simultània*, en la qual la interpretació té lloc en el mateix moment que el missatge d'origen, tenint en compte també el temps de captació de l'interpret, i la *consecutiva*, la qual consisteix en una memorització prèvia del missatge i una interpretació posterior. A més, també s'hi troba la interpretació *directa*, la qual realitza una "traducció" de la llengua de signes a la llengua oral

amb el suport de les expressions facials i corporals, i la interpretació *inversa*, on es fa una “traducció” de la llengua oral a la llengua de signes usada. El missatge és percebut per l’intèrpret a través del canal auditiu.

És una figura vital en aquells moments o esdeveniments en els quals la persona sorda signant no pot establir un sistema de comunicació per si mateixa, perquè, per exemple, el context en el qual es troba no s’ho permet. A més, és necessària en diversos contextos per així assegurar una accessibilitat adient i correcta, com contextos grupals o persona-persona. Aquesta figura és clau perquè els signants esdevinguin còmodes en la seva comunicació amb el seu context.

2.2.2. Persones sordes oralistes

Per altra banda, s’hi troben les persones oralistes. Aquestes defensen la comunicació mitjançant la llengua oral i el suport amb la lectura labial, que ajuda a la comprensió de l’articulació oral realitzada. Aquest sistema implica l’ús de la parla. La persona sorda realitza una comunicació similar a les persones oients: deixa de banda l’ús de la llengua de signes.

Les característiques de la lectura labial, però, varien entorn la persona que la realitza, la forma de parlar i la vocalització d’aquestes. És per això que el col·lectiu signant considera que aquest sistema de comunicació no és constant, ja que a vegades aquesta lectura pot ser complicada, i també consideren que com que no es fa ús d’una llengua pròpia no se’ls hi dóna una capacitat d’identitat i de cultura pròpia.

Els oralistes defensen la llengua parlada i la voluntat d’integrar-se amb el món oient, així com en la cultura d’aquests, deixant de costat els signes. Durant molt de temps van ser majoria en el sistema educatiu sord, imposant el rebuig per l’ús de la llengua de signes (tenint en compte les grans variants que hi existeixen). A més, aquesta defensa de la comunicació oral es relaciona amb la concepció de l’ús de la llengua de signes com un sistema mandrós a triar. Fins i tot Schuchman (1999) destaca l’elecció de la llengua de signes des del punt de vista de poder acabar amb la pèrdua de la parla i la lectura labial.

El 1880 el Congrés de Milà va imposar de forma mundial l’ús de l’educació de caràcter oral per a les persones sordes. Aquesta educació oralista, tot i que va predominar durant un temps,

va veure's en una situació de convivència amb la llengua de signes. Aquesta convivència és present avui en dia i, de la mateixa manera que en el cas dels signants, s'han generat associacions que en defensen aquesta branca, com la Federació ACAPPS i FIAPAS, les dues entitats principals a Espanya entorn de la presència de l'educació oral a la comunitat sorda (FIAPAS, s.d.; Frigola, Álvarez, 2018, p. 10).

2.2.3. La disputa

El factor educatiu és de gran rellevància en la comunitat sorda. La tria del sistema comunicatiu resulta ser un instant clau per al desenvolupament posterior de la persona. És aquest moment el qual resulta estar en disputa.

La branca signant realitza una defensa davant l'ús d'aquesta lligada a un concepte de cultura. No és només un sistema de comunicació sinó que també constitueix una forma de ser, de viure i de convidaure amb altres. Per tant, la llengua de signes es relaciona amb el manteniment d'una identitat pròpia. Aquesta identitat no es trobaria present en les persones sordes oralistes, ja que es desvinculen de l'ús de la llengua de signes. L'ús de la llengua oral suposa una adaptació de l'individu sord al món oient i, doncs, no es crearia una cultura pròpia.

Davant aquesta dualitat cal considerar la llibertat d'elecció a la comunicació i la relació que aquesta manté amb el sistema educatiu triat. El context en el qual es troben les persones sordes també influeix i, doncs, no existeix un sistema únic i vàlid en el qual s'hagi de comunicar l'individu. També cal tenir en compte la comoditat de la persona i l'expressivitat que tria realitzar. Així doncs, ambdós sistemes conviuen encara en la societat actual i es poden trobar presents en continguts audiovisuals (Pérez de la Fuente, 2014, p. 270).

2.3. La representació de les persones sordes a pel·lícules i ficcions seriades

El món audiovisual és un espai complex amb varietat de disciplines, gèneres i formats en els quals els creadors poden desenvolupar aquella idea inicial i fer-la realitat. De la mateixa manera s'hi troba la varietat representativa d'espècies, considerant les seves característiques, condicions i trets que provoquen diversitat en els éssers humans. El tipus de representació realitzada en la ficció es relaciona amb la veracitat o manipulació de les qualitats i factors que caracteritzen al col·lectiu a representar. El paper de la cultura, en aquest factor, resulta ser de gran rellevància.

Davant d'aquest fet, s'hi troben els col·lectius minoritaris que, per les seves condicions, han estat representats seguint uns estereotips els quals poden no ser vertaders, fet que afecta la seva visibilitat i representació, així com la concepció que tenen d'aquesta població que no hi forma part. La representació realitzada ha estat mitjançant l'èmfasi de la manca o diferència que tenen i que, provoca que se'ls destaquï per aquesta mateixa (Norden, 1998, p. 28).

Un dels grups minoritaris resulta ser aquell conformat per les persones amb discapacitat, entre les quals es consideren les persones sordes. Per tal de poder entendre millor aquesta representació es realitza una contextualització d'aquesta, tenint en compte els productes, focalitzant-se majoritàriament en llargmetratges.

2.3.1. Context històric

Les persones sordes, conjuntament amb les persones oients, són consumidores de productes cinematogràfics. Tot i això, Schuchman (1999) exposa que existeix poca semblança entre la comunitat sorda i la representació que se'n troba d'aquesta. Considerant aquest factor, resulta impactant que gràcies a les gravacions i les característiques filmiques d'aquestes siguin l'únic mitjà que pot expressar la comunicació no verbal (signada) de les persones sordes. Doncs, la correcta documentació del col·lectiu sord esdevé un factor essencial.

La consideració que s'ha tingut del grup ha estat des del punt de vista de la discapacitat, és a dir, considerant aquesta "falta" d'un sentit com la característica principal de les persones sordes. Tanmateix, s'ha conceptualitzat la sordesa des del punt de vista del defecte. Aquesta conceptualització també s'ha dut a terme en relació amb altres discapacitats a la ficció.

A més, la indústria cinematogràfica, primordialment els productes provinents de Hollywood, està ideada des del punt de vista d'aquelles que la conformen: persones oients que representen i fan històries de i per persones oients. El cinema mut, però, representa l'època de millor accessibilitat per a les persones sordes a continguts cinematogràfics, ja que en aquesta es trobaven en similars condicions les persones oients i les persones sordes (Schuchman, 1999, p. 6).

La subtitulació és un dels sistemes d'accessibilitat a considerar. Permet l'escriptura d'allò que mencionen i fan els personatges dels productes cinematogràfics, proporcionar context sonor dels ambients i identificar els personatges que hi apareixen. A partir dels anys 1960 que la subtitulació va prendre un paper més rellevant als Estats Units, però tot i això, les pel·lícules que proporcionaven subtítols arribaven més endavant, passada la data d'estrena del llargmetratge. En canvi, els continguts televisius van iniciar amb la subtitulació a partir del 1970.

Tot i que la situació ha millorat, se segueixen realitzant representacions com a figures menyspreades per la resta de la comunitat, en dependència d'altres i com a víctimes. A més, cal considerar que en els inicis els individus sords eren representats com a muts, conceptualització errònia que s'ha estès al llarg del temps (Schuchman, 1999, p. 7).

Les persones sordes no són mudes: les seves cordes vocals són funcionals, però, per poder parlar és necessari senti la mateixa veu, factor que suposa un "repte" de cara a les persones sordes. Aquestes poden triar si parlar o no, tenint en compte els diferents sistemes de comunicació. Definir a les persones sordes com a mudes és incorrecte i ofensiu, com destaca la National Association of the Deaf (s.d.).

Schuchman (1999) menciona dos llargmetratges essencials per aquesta contextualització: *Johnny Belinda* (Negulesco, 1948), primera pel·lícula amb presència de l'ús de la llengua de signes, i *Children of a Lesser God* (Haines, 1986), primer llargmetratge on una actriu sorda, la Marlee Matlin, desenvolupa un paper protagonista. Però, tot i la presència de figures sordes en llargmetratges, costa trobar llargmetratges els quals mostren també a la comunitat sorda i com funciona aquesta.

Tornant als inicis, els primers productes que incloïen persones sordes eren de caràcter educatiu: eren projeccions escolars per a mantenir la llengua de signes, considerats en àmbits pedagògics i permetent la representació d'aquestes com a actors. L'aparició de productes "parlats" va suposar una problemàtica: el producte sense so desapareixia i la comunitat sorda necessitava consumir el producte d'una altra manera. Les pel·lícules mudes eren essencials i estimades per la comunitat per la gran expressivitat corporal i facial, deixant de costat l'articulació que realitzaven els personatges.

Schuchman (1999) critica el paper de Hollywood en aquesta representació. Els papers desenvolupats per personatges sords han girat entorn de figures "estúpides" i que servien com un sistema per fer riure a l'audiència, crear preocupació o aconseguir un element per al protagonista. Aquesta representació ha continuat al llarg del temps, provocant una representació de la cultura sorda basada en falsos i modificats.

Johnny Belinda (Negulesco, 1948) va suposar un canvi de paradigma. Es presentava a una protagonista sorda, sense necessitat d'ús de la parla, i on no hi havia un final feliç, factor que determinava Hollywood. A més, la representació de la llengua de signes era acurada provocant que l'audiència sorda se sentís representada i va permetre que evolucionés la representació del personatge sord com a persona "estúpida" (*dummy*), del qual se'n parlava més endavant (Schuchman, 1999, p. 53).

A continuació es dóna importància a la representació dels personatges sords en productes de ficció de caràcter cinematogràfic i seriat. Cal tenir en compte que, tot i ser personatges sords no vol dir que sempre aquests rols estiguin desenvolupats per persones sordes. Aquest tema queda esmentat més endavant de forma contextual.

2.3.2. Representació de la sordesa a la ficció

La manera en la qual els personatges sords queden representats repercuteix en el punt de vista que les persones desconexades d'aquesta comunitat (les quals no solen tenir contacte amb el col·lectiu) tenen davant la figura de les persones sordes. La correcta representació a la ficció és de gran rellevància: pot provocar una bona representació o una d'errònia i estereotipada. Però, la presència de personatges sords no garanteix que se'n parli d'aquests com a tals (Lerner, 2010).

Considerant això, i relacionant-se amb les idees de Schuchman (1999), l'aparició de personatges sords en la ficció ocupa varietat de rols. Però, aquests tenen factors en comú: el col·lectiu queda desvinculat de ser representat com una comunitat sana i activa. Els personatges sords apareixen en relació amb problemàtiques, representats com a éssers inferiors a tall de víctima i com a persones dependents d'altres personatges per poder funcionar en societat, com s'ha mencionat anteriorment.

Els rols dels personatges sords han estat secundaris i en relació amb la patologia que els envolta, des del punt de vista d'una figura malalta i inferior a les persones oients, qui ocupen la majoria dels rols protagonistes. És comuna l'aparició dels personatges sords com a mode d'aconseguir un objectiu per aquell d'oient i així fer avançar la trama. Una correcta representació suposa donar fidelitat al producte i col·lectiu. Aquest factor es trasllada a minories ètniques i culturals que queden representades de forma errònia a continguts de ficció (Schuchman, 1999, p. x).

Cal saber que el pas al cinema sonor, a finals del 1920, va suposar aquesta pèrdua de productes sense so en els quals les persones oients i sordes semblaven estar més equilibrades com a audiència. L'aparició del cinema sonor va suposar que les companyies de la indústria perdessin l'interès en la realització de films sense so i, doncs, el públic sord va començar a quedar-se sense productes a consumir sense la necessitat de les *captions*. Tot i que aquest canvi sonor representava una revolució en la indústria, els personatges sords seguien basant-se en estereotips, mantenint les representacions ja presents en el cinema mut i afegint de noves en l'era sonora (Schuchman, 1999, p. 42).

A continuació s'esmenten els rols que els personatges sords (tenint en compte que poder ser o no realitzats per actors sords) han presentat a llargmetratges i productes relacionats amb la ficció. Destacar que, la gran majoria de personatges presentats a la ficció televisiva segueixen els patrons presentats en els productes cinematogràfics, amb uns estereotips molt similars (Schuchman, 1999, p. 89).

2.3.3. Els rols dels personatges sords

Com s'ha esmentat amb anterioritat, el cinema mut va representar un equilibri entre l'audiència sorda i l'oient. Davant aquest fet, la representació dels personatges sords, majoritàriament secundaris, girava entorn de quatre tipus de patrons (Schuchman, 1999, p. 6).

The Fake Deaf Person estableix la representació de la persona sorda com una mentida: un individu, generalment home, es fa passar per una persona sorda (realment és oient). Usarà la falsa sordesa per poder aconseguir un objectiu en la trama. La categoria es va mantenir amb el cinema sonor, seguint els patrons.

The Deaf Person as an Object of Humor permet la creació de gags humorístics que serveixen per poder provocar el riure en la resta de personatges i l'audiència. Aquest sistema pot ser usat a través de les *captions* o realitzar-se per mitjà de la llengua de signes. La categoria s'allarga amb el pas de les dècades (Schuchman, 1999, p. 34).

Lerner i Sayers (2016) denominen aquesta característica com *Deaf Characters as Jokes*, tot i que destaquen que cada vegada és menor aquesta representació. Tot i això, mencionen l'ús de la sordesa per generar humor a través de la falta de comunicació i la conjunció d'aquesta amb, per exemple, la ceguesa.

The Unhappy Deaf Person consisteix en la representació dels personatges sords per poder emfatitzar la soledat i la desesperació. Aquesta categoria està estretament lligada a la presència repetitiva dels personatges sords en soledat, amb poca integració en altres grups. Quan l'individu sord apareix en grup ho fa en presència d'altres personatges oients, però se'l priva de poder envoltar-se d'altres individus que actuïn com amistosats o relacions amoroses.

De la mateixa manera que Schuchman (1999), Lerner i Sayers (2016) denominen aquesta categoria com *Exploring Themes of Isolation*: la soledat queda més remarcada pels problemes de comunicació entre personatges oients i sords, provocant que, finalment, siguin els personatges sords els quals són desplaçats.

Finalment, *The Expert Deaf Lip-Reader*. Aquesta neix d'un error: entendre que totes les persones usen la llengua oral i tenen una gran capacitat per realitzar lectura de llavis. Aquest coneixement és variat i pot ser usada com a suport per comprendre els fets. La categoria es basa en la persona sorda com audiència i es relaciona amb l'entrada del cinema sonor.

Lligat a aquest tipus de cinema, apareixen noves categories. *The Dummy Label* queda vinculada amb l'aparició de personatges sords basats en la mentida. Però, en aquest cas, el personatge sord és representat com una persona intel·lectualment inferior als personatges oients pel fet de no escoltar i signar. A més, el concepte erroni de persona muda es manté en contraposició a la representació de la persona sorda completament oral. Aquest factor és denominat com a *Perfect Speakers*, on no es nota cap característica en la veu que indiqui si la persona és sorda. Tot i ser un personatge sord sembla ser un d'oient (Schuchman, 1999, p. 44).

Per altra banda, el pas al cinema sonor suposa un canvi en la soledat dels personatges sords. Aquests comencen a ser presentats en relació amb altres persones, en qüestió d'amistat i en un concepte de felicitat (sense ser dominant). Però, altres indústries com el cinema japonès, permeten que els personatges sords es relacionin amb altres personatges sords i, a més, mantinguin relacions de parella.

Tot i això, apareixen altres rols en relació amb la figura sorda. Un personatge sord pot perdre la sordesa arran d'un trauma que ha patit, així com esdevenir cec i deixar de parlar. També pot ocórrer el contrari: una persona oient esdevé sorda arrel d'un fet traumàtic en la seva vida i que fa que aquesta canviï per sempre. Això permet que es puguin usar actors i actrius oients en rols de personatges sords. Els tres autors esmenten aquesta categoria, tot i que Lerner i Sayers (2016) en posen nominació: *Deafness as a Psychosomatic Response to Trauma* i *Psychosomatic Deafness* (Lerner, 2010).

Heightened Sensory Powers presenta als personatges sords en relació amb una espècie de poders màgics que permeten, per exemple, fer avançar la trama del llargmetratge. Aquest factor és usat pels creadors a conveniència, on els poders sobrenaturals permeten resoldre un crim (Lerner i Sayers, 2016, p. 5). Aquesta categoria també és presentada per Schuchman (1999), però no queda etiquetada.

Tanmateix, s'hi troben més categories relacionades amb rols de personatges sords presents a continguts televisius que van seguir el camí dels llargmetratges. *Deaf Characters as a Plot Device* menciona l'ús de la sordesa del personatge com el factor principal per aconseguir un objectiu i fer que avanci la història. La sordesa també serveix per establir la comèdia i tensió que caracteritza la història. Aquest pot trobar-se present en personatges secundaris i amb papers protagonistes (Lerner, 2010).

En relació amb els papers protagonistes, s'hi poden trobar diverses categories: *Deaf Main Characters* presenta l'excepció del paper principal en qüestió de persona sorda (Lerner i Sayers, 2016, p. 2). Això és un fet que, de la mateixa manera que recolza Schuchman (1999), costa trobar en continguts cinematogràfics.

Doncs, és més comú que el paper protagonista sigui una persona oient. Davant aquest factor, es desenvolupen diverses categories que giren al voltant d'un protagonista que sí que pot escoltar. *Deaf Characters as Protagonists Informants* posiciona als personatges sords com a secundaris els quals aporten més informació a l'audiència i al personatge principal, considerant que de totes maneres per ser una persona sorda se'l deixarà de costat. També s'hi pot trobar *Deaf Characters as a Parallel to the Protagonist*, que implica una similitud entre el personatge oient protagonista i el personatge sord de la història (Lerner, 2010).

A més, aquesta classificació també posiciona als personatges sords com a context per conèixer millor a l'individu protagonista oient i així l'audiència pot arribar a empatitzar amb ells (Lerner i Sayers, 2016, p. 2).

Per altra banda, apareixen personatges sords dels quals no s'emfatitza la seva sordesa, és a dir, aquesta característica és una particularitat més de la seva persona i no se'n dóna especial importància. Aquest cas està present en personatges principals i secundaris. Prenen dues

categoritzacions: *A Normal Guy-or-Gal-Who-Just-Happens-to-Be-Deaf*, segons Lerner (2010) i *Minor Characters Who Just Happen to Be Deaf* (Lerner i Sayers, 2016, p. 4).

La sordesa dels personatges no és l'únic sistema classificatori, sinó que també l'ús de la llengua de signes esdevé un factor usat per generar intriga o com un sistema perquè el protagonista, oient, esdevingui l'heroi del llargmetratge, ja que resulta ser coneixedor de l'ús d'aquesta llengua (Lerner, 2010; Lerner i Sayers, 2016).

Com s'ha esmentat amb anterioritat, la representació dels personatges sords sol ser en qüestió de soledat i en presència d'altres personatges, però oients. Les amistats i relacions que mantenen aquests personatges sords solen estar lligades a figures que sí escolten i això suposa no visionar a les persones sordes en un context de relació amb altres sords. És per això que existeixen categories com *Stories about Deaf/Hearing Relationships*, ja que sol ser comú mostrar als personatges sords mantenint relacions personals, i amoroses, amb oients que no acaben de comprendre el món i context del sord (Lerner, 2010). I en relació amb la presència del sord en un context no oient es troba la classificació *Deaf Communities*, presentant als individus sords fora de l'espai sonor (Lerner i Sayers, 2016, p. 2).

Finalment, la sordesa també es presenta com un sistema metafòric, relacionant-se a un personatge principal oient o sent essencial en el sord, com la representació d'un sentiment del personatge sord entorn de la resta de personatges de la trama, així com el seu aïllament. Fins i tot, també pot ser usada com una característica que ajuda a representar la falta de poder d'una persona i d'una comunitat. Aquests casos són categoritzats com *Deafness as a Metaphor* i *Deafness as a Symbolic Commentary on Society* (Lerner, 2010).

2.3.4. L'actor sord i l'actor oient que actua com a sord

Davant la representació de la sordesa a productes cinematogràfics i seriats, cal tenir en compte que tot i haver-hi personatges que són sords potser no estan desenvolupats per actors o actrius que també ho són. Aquests és un debat en la mateixa comunitat sorda, del qual se'n parlarà contextualment, ja que no és el tema central a tenir en compte.

Nathan i Sayers (2016) determinen “Casting hearing actors to portray deaf characters is unfortunately common. Because neither the filmmakers, the expected audiences, nor the actors know anything about d/Deaf people, inauthenticities are widespread” (p. 2). Aquest factor resulta de gran rellevància, ja que no es permet que un actor sord prengui un paper que hauria de ser seu i, a més, el fet de no triar un actor sord provoca que es perdi autenticitat en la correcta representació del col·lectiu.

La correcta representació, realitzada de forma adient, pot esdevenir un gran canvi en la concepció de la població externa a un col·lectiu, fins i tot provocant una major comprensió del món sord i les seves característiques. Primer, doncs, cal conèixer i entendre el col·lectiu sord i el sistema de comunicació usat. Doncs, qui millor que l'ús dels actors i actrius sords per representar a aquests tipus de personatges?

Tot i que l'era del cinema mut va ser essencial, ja que suposava una paritat d'entesa entre les audiències oients i sordes, la representació de personatges sords seguia sent escassa. Davant això, encara que certs personatges fossin realitzats per persones sordes poques vegades aquestes actuaven com a tals. És a dir: tot i que hi havia actors sords treballant en el cinema mut, els personatges que desenvolupaven no eren sords o no estaven representats com a “personatge sord”.

Durant aquesta mateixa època, tot i que hi havia actors sords, es contractaven a actors oients els quals articulaven els diàlegs que signaven els actors sords. L'evolució va sorgir a partir del cinema sonor, sobretot en relació amb la creació de continguts televisius en els quals apareixien personatges sords. Aquest increment en la presència d'actors sords provenia de protestes realitzades pels diversos col·lectius i associacions, els quals defensaven que els personatges sords havien de ser representats per persones de la mateixa condició (Schuchman, 1999, p. 14).

La lluita per una major presència d'actors sords encara segueix vigent: cal representar correctament i deixar que ho faci el mateix col·lectiu. Doncs la lluita gira entorn de la cerca d'autenticitat. Tanmateix, existeix una queixa rere el col·lectiu sord a causa d'usar a les persones sordes com a eina perquè després un actor oient encarni el paper de sord, assegurant-se que ho fa de forma correcta. La persona sorda aquí esdevé un sistema per

aconseguir que la feina de l'actor oient sembli autèntica. A més, aquesta lluita determina també la varietat i el fet de deixar de costat la marginació al col·lectiu d'actors sords. Aquest factor no només es troba en el sector actoral, sinó que en altres branques del món audiovisual i artístic (National Association of the Deaf, s.d.).

2.4. Sistemes d'accessibilitat als continguts

Existeixen diverses formes de poder adaptar els continguts per tal que siguin accessibles al col·lectiu de persones sordes. Aquests sistemes permeten que els continguts que es mostren puguin ser visualitzats per aquestes persones d'una manera propera i el més semblant possible a la forma en la qual els gaudeixen les persones oients. Fer un producte accessible permet que existeixi major igualtat i sentit d'integració a aquells col·lectius que ho necessiten. Tot i que existeixen diversos sistemes d'accessibilitat, aquest projecte se centra en la subtitulació.

2.4.1. Subtitulació. La normativa UNE espanyola

Les persones sordes, així com les persones oients, esdevenen audiències de continguts de caràcter audiovisual i cultural els quals han de poder consumir en igualtat de condicions que aquelles que si poden escoltar. Doncs, tenen el mateix dret a accedir als continguts que qualsevol altre i, per tant, cal també oferir una accessibilitat adient per així trobar una condició similar o igual.

Existeixen diversos sistemes d'accessibilitat. Com s'ha esmentat anteriorment, la figura de l'interpret esdevé essencial per a aquelles persones que trien la comunicació en llengua de signes. A més, és una accessibilitat que s'adapta de forma directa a la seva llengua triada.

Per altra banda, apareixen els sistemes de subtitulació dels continguts. La subtitulació consisteix a afegir tota una sèrie de textos que acompanyen les imatges que es visualitzen. Aquests textos ajuden a comprendre allò que succeeix i enuncien els diàlegs, l'aparició de música i d'efectes sonors, entre d'altres, a diferents espais de la pantalla.

A més, la subtitulació no és únicament un sistema que permet a les persones sordes entendre allò que els personatges diuen en el seu mateix idioma, sinó que també les persones oients en surten afavorides, gràcies a la seva implementació durant la visualització de productes en Versió Original (V.O.), per així conèixer què succeeix.

Tot i que la lectura de llavis és un mètode emprat pel col·lectiu sord, resulta variar segons el context dels llavis a llegir: influeix l'expressivitat i mobilitat de la cara, la vocalització, la il·luminació i es necessita una visibilitat correcta dels llavis a llegir. És per això que l'ús de la lectura labial a llargmetratges i sèries resulta insuficient, usant la subtitulació com a sistema per comprendre millor allò que es diu.

La implementació de la subtitulació ha estat una lluita constant: no va ser fins a la dècada del 1970 que l'ús de les *captions* va prendre més importància i presència en els continguts televisius dels Estats Units, permetent que el col·lectiu sord tingués un millor accés als continguts (Scuchman, 1999, p. 91).

A Espanya, l'ús de la subtitulació arriba més endavant. Les primeres cadenes a proporcionar continguts subtitulats són TV3 i TVE (Álvarez, 2014, p. 165). Tanmateix, queda reglada mitjançant la normativa espanyola *Subtitulado para personas sordas y personas con discapacidad auditiva*, coneguda com *UNE 153010* (AENOR, 2012).

La normativa dictamina les característiques que hauria de seguir el subtitulat dels continguts perquè tots funcionessin de forma semblant i establir qualitat en l'accessibilitat realitzada. Els creadors de continguts han de tenir en compte aquesta normativa per així qualificar el producte com accessible, per tant, també està dirigida a ells.

La característica principal dels subtítols és la sincronia del text proporcionat amb les imatges del producte. Si no existeix aquesta sincronia, es perd la relació que s'estableix entre ambdós elements. Tot i això, també poden establir-se moments de retard, en els quals la imatge i el text difereixen per moments molt breus. El subtítol ha de seguir el ritme del text original i ser fàcil de llegir per l'audiència, i la sincronia cal que es mantingui en el moment de realitzar moviments de pla o canvis entre aquests.

Per altra banda, s'hi pot trobar el subtítol en directe, usat per continguts en directe o prèviament gravats dels quals no es tenia el subtítol, i la subtítolació gravada, que requereix una preparació prèvia a l'emissió del contingut.

La normativa no només comprèn els aspectes temporals i visuals de l'ús d'aquesta pràctica, sinó que gràcies a la subtítolació es poden establir identificacions dels diferents personatges que hi apareixen, donar informació contextual (efectes sonors i veus en *off*), així com indicar moments en els quals apareix música destacable per l'enteniment de la narració dels fets.

Davant això, s'estableixen especificacions a seguir dictaminades per la normativa entorn de les posicions que deuen tenir els diferents elements a subtítol. Es requereix que els subtítols siguin posicionats de forma central, en la part inferior de la pantalla (si no oculten informació d'importància de la imatge). A més, cal que ocupin, com a màxim, tres línies de text, tot i que normalment es dictamina l'ocupació de dues (amb un màxim de 37 caràcters per línia). Els textos cal que siguin estàtics i, quan apareixen diversos personatges cal assignar diferents línies de text per cadascun d'aquests.

Per altra banda, cal que la mida i la tipografia triada presentin la màxima llegibilitat possible, per així fer una lectura més adient. La posició del text corresponent als efectes sonors varia: aquesta cal que es realitzi a la dreta de la pantalla, en la part superior. També cal tenir en compte que el subtítol pot ser presentat en l'interior d'una caixa i, si es realitza així, cal establir una diferència de color entre el text i la caixa corresponent.

La identificació és un aspecte rellevant en la normativa i, per tant, s'estableixen diferents sistemes d'identificació en relació amb els personatges que apareixen en el producte. El color, les etiquetes i l'ús dels guions permet poder establir diferenciacions entre els diferents diàlegs. Cada personatge està relacionat amb un color concret que es mantindrà durant el producte i els personatges més secundaris que no requereixen identificació se subtítolen en color blanc.

Per poder identificar al personatge principal, aquest es relaciona amb el color groc, ja que ressalta. La resta de colors s'usen per a altres personatges principals amb menor presència

en els diàlegs. Aquests altres són: verd, cian i magenta, com estableix Ana Tamayo (Trágora Formación, 2017).

Les etiquetes s'utilitzen de cara a no disposar de colors suficients (llegibles) per identificar als personatges. També es pot usar el nom del personatge com a d'etiqueta, per així saber qui està articulant aquest diàleg. Aquestes han de ser posicionades abans del diàleg i en majúscules, per identificar qui parla. De la mateixa manera, aquelles veus en *off* que apareguin hauran d'usar el mateix sistema de subtitulació que les veus que no ho són, i, si és possible, ser presentades en cursiva (AENOR, 2012, p. 14).

Per altra banda, tot i que els diàlegs són essencials per conèixer el que es diu, cal tenir en compte que no és l'únic element característic de la trama argumental, ja que també existeix la realització de la narració a través d'altres mètodes. Un d'aquests és l'ús dels efectes de so, els quals calen ser identificats perquè l'audiència pugui entendre el context de les accions que ocorren.

La normativa estableix que els efectes sonors també deuen ser sincrònics per així poder realitzar un correcte seguiment i cal que apareguin entre parèntesis. Tanmateix, no es poden realitzar descripcions d'aquests efectes sonors.

Com s'ha mencionat amb anterioritat, la normativa també comprèn el context dels fets. És per això que la informació d'aquests tipus, com l'entonació de les veus, cal que estigui present en el subtitulat. Aquesta haurà d'anar entre parèntesis i en majúscula, abans del diàleg. Seguint amb l'esquema dels efectes sonors, cal considerar les peces musicals, les quals se subtitulen indicant el tipus de música que es presenta i, en el cas de les lletres, si aquestes resulten de rellevància per la narració, cal també presentar-les, usant una nota musical o el símbol “#”.

Cal tenir en compte també els criteris editorials que estableix la normativa: una paraula no pot ser dividida en dues línies, els punts suspensius cal que segueixin les normes gramaticals d'escriptura, així com la disposició dels textos que conformen els subtítols. Per altra banda, si hi ha característiques en la parla que són determinants en un personatge els subtítols han de reflectir aquestes característiques per tal de plasmar amb total fidelitat el que ocorre. Tot

i que els subtítols han de mantenir la literalitat de les paraules en la mesura del possible, també cal considerar el factor de velocitat i temps de lectura de les persones, així com la presència del personatge en pantalla (AENOR, 2012, p. 18).

És per això que Ana Tamayo destaca també la possibilitat de reduir les línies de text d'allò que diuen els personatges, ja que, per exemple, pot no donar temps a visualitzar-ho o, en cas de realitzar una traducció d'un idioma a l'altre amb presència d'acudits aquests potser no tenen sentit en el context del públic que els està llegint. Llavors també hi ha una possibilitat d'adaptació de la mateixa subtitulació (Trágora Formación, 2017).

És important entendre que la normativa, establerta com a regla a seguir, cal tenir-la en consideració perquè així hi haurà una major accessibilitat dels continguts de cara a aquella audiència amb pèrdues d'audició parcials o totals que agraeixen la presència d'aquests subtitulats a l'hora de consumir continguts culturals, com un llargmetratge o una ficció seriada produïda.

Tamayo estableix que, perquè una subtitulació sigui correctament accessible aquesta ha de comptar amb la màxima qualitat possible, ja que d'aquesta forma s'assegura l'assoliment dels requeriments determinats per la normativa i es realitza una adaptació d'un contingut tenint en compte les diverses capacitats sensorials que existeixen en els individus. Tot i això, menciona que és interessant que hi hagi una quantitat de continguts subtitulats, però si la qualitat no és la necessària, aquesta quantitat no esdevé accessible i, per tant, no ajuda al col·lectiu sord (Trágora Formación, 2017).

3. Anàlisi de referents

Tenint en compte les qualitats que caracteritzen aquest projecte s'ha realitzat una anàlisi de referents de productes de caràcter cultural i audiovisual en relació amb la presència de la sordesa, sent aquest l'àmbit central del projecte.

Per tal de comprendre millor perquè aquests resulten d'interès, s'ha dut a terme una classificació dels referents investigats. Aquesta categorització, com s'ha esmentat anteriorment, es focalitza principalment en aquesta discapacitat.

Cal tenir en compte, doncs, que els referents entorn de la direcció, sonorització, direcció artística, direcció cinematogràfica i altres categories esdevenen més secundaris, ja que el projecte no té com a punt central focalitzar-se en aquests aspectes i s'ha decidit conèixer en profunditat els referents entorn de la sordesa. Tot i això, s'hi poden trobar referents entorn del plantejament visual, format i estètica per poder comprendre de forma més adient aquests aspectes.

Doncs, la selecció duta a terme s'adequa en els següents àmbits:

- Referents de format testimonial
- Referents de contingut cultural en context sord
- Referents estètics
- Referents de to
- Referents de format

3.1. Referents de format testimonial

Els documentals que es presenten a continuació són de llarg format i focalitzen la sordesa des d'un punt de vista contextual, tenint en compte les diferents realitats i àmbits en els quals es pot trobar aquesta. Aquests llargmetratges es caracteritzen per la seva focalització i

atenció en els diferents individus que aporten el seu testimoni entorn de la seva convivència amb la sordesa. Aquesta centralització temàtica resulta ser el màxim exponent a tenir en compte, tot i que també es tenen en consideració els plans de càmera propers, donant el màxim protagonisme al testimoni i fent ús d'un enquadrament amb el qual es pot veure a l'individu per complet, des de la cintura fins al seu rostre. Per altra banda, l'ús de la subtitulació i de la llengua de signes, les quals s'aplicaran al projecte.

El país de los sordos (Philibert, 1992) és una peça francesa que té com a centre d'interès la comunitat sorda i la gran varietat de testimonis sords que donen veu a la seva realitat, aportant un gran interès per la vida quotidiana i anècdotes d'aquesta. Aquesta focalització en els testimonis, de diverses edats, és el que resulta més rellevant, ja que es dóna importància al punt de vista dels diversos individus que es presenten des d'una perspectiva propera i poc invasiva. A més, el llargmetratge presenta un ús de subtitulació per tal de fer entenedores les diferents veus i així poder fer el producte comprensible per a diversos públics. També cal destacar l'ús de plans propers, que permeten veure el rostre i mans de les persones, de vital importància per poder mostrar i entendre la llengua de signes usada completament.

Per contra, aquest documental difereix respecte a l'ús de plans de caràcter més transicionals i contextuals, en els quals es mostra el context de les persones presents, però sense el caràcter testimonial que resulta d'interès per aquest projecte. A més, l'extensió del format documental tampoc és un referent, però si és destacable la temàtica, com s'ha esmentat anteriorment.

Figura 1. *El país de los sordos*. Fotograma clau del llargmetratge *El país de los sordos*.

Elaboració pròpia (2021).

Through deaf eyes (Garey i Hott, 2007) recorre els Estats Units per així realitzar una contextualització històrica entorn de la comunitat sorda i la seva presència en la cultura nord-americana al llarg dels anys. Resulta de gran interès pel tractament testimonial dels individus presents, els quals aporten dades de caràcter molt personal i properes, així com per la presència de testimonis sords relacionats amb el món artístic i audiovisual, com a actors i actrius sords referencials per a la comunitat (com la Marlee Matlin), i la diversitat d'edats entre aquests mateixos testimonis. A més, també és un producte que presenta la subtitulació i la interpretació oral d'allò que signen els diferents testimonis, en American Sign Language (ASL).

Per altra banda, la focalització de caràcter històric és un tema que es desvincula del qual es tracta en aquest projecte a realitzar, així com l'ús de fotografies i documentació, de la mateixa manera que la durada del documental i la presència dels testimonis en espais tancats.

Figura 2. *Through Deaf Eyes*. Fotograma clau del llargmetratge nord-americà *Through Deaf Eyes*. Elaboració pròpia (2021).

Finalment, *Llengua de signes catalana, tan visual com invisible*, producte periodístic realitzat per l'Anna Enrech i en Bart Grugeon (2020), resulta ser un producte referencial entorn de la seva qualitat de reportatge i el tractament proper que realitza davant les diferents persones que usen llengua de signes que hi van apareixent. Els moments en els quals apareixen les diferents persones sordes a tall d'entrevista resulten de gran interès, per la diversitat d'edats dels testimonis i la seva proximitat. Tot i això, cal esmentar que la integració de persones oients que formen part del context de les persones sordes protagonistes no és un factor a tenir en compte en aquest projecte, així com el posicionament

davant la tria del tipus de comunicació que usen aquestes persones sordes, ja que aquest producte té la intenció de posicionar-se des d'un punt de vista neutral.

Figura 3. Llengua de signes catalana, tan visual com invisible. Fotograma clau del reportatge sobre l'ús de la llengua de signes. Elaboració pròpia (2021).

Havent vist tots els referents d'aquest grup cal mencionar que les característiques de durades i els diversos contextos on es presenten aquests testimonis difereixen del que es presenta en aquest projecte. Tot i això, cal esmentar que el format testimonial també es troba present en els següents referents que es presenten, però resulten més rellevants per altres qualitats que els caracteritzen i que són destacables per poder desenvolupar el projecte.

3.2. Referents de contingut cultural en context sord

La selecció que es realitza a continuació presenta diferents productes, de diferents formats i durades que integren a la comunitat sorda en diverses activitats de caràcter cultural, incloent-hi aquest col·lectiu que sol quedar apartat i menyspreat per la comunitat majoritària d'oïents, la qual presenta menys problemes per poder gaudir d'activitats o afers en relació amb la cultura.

Aquest treball es focalitza en pel·lícules, però tot i això és important considerar la sordesa al màxim d'activitats culturals possibles, per tal de poder ajudar en la integració i cerca de la igualtat del col·lectiu sord.

XMILE (Font Bisier, 2017) és projecte d'àmbit cultural musical que integra la interpretació en llengua de signes de la lletra d'una peça musical perquè així la comunitat sorda pogués entendre el significat i emocions d'aquesta. Tot i que l'àmbit musical no és el focus principal del projecte a realitzar, *XMILE* és destacable per la cerca de la total comprensió de productes artístics per part de la comunitat sorda, així com per la crítica i la reivindicació de la figura sorda en àmbits audiovisuals. A més a més, també resulta com a referència pels fragments en format entrevista realitzats, la subtitulació i la interpretació oral de la llengua de signes usada. El segment d'entrevistes, tot i realitzar-se en un espai tancat i mirant a càmera, resulta d'importància, ja que es pot veure a la figura protagonista, la persona sorda, donant veu al projecte i al col·lectiu en el qual queda integrada.

Per altra banda, el producte del director Miguel Ángel Font Bisier comprèn una durada més extensa, fragments de tipus recurs i la presència dels individus sords sense el format d'entrevista, factors que no es consideren com a referencials per al projecte a desenvolupar. A més, *XMILE* (2016) s'estén més enllà del fet musical: el producte comprèn la realització d'un curtmetratge de ciència-ficció i completament accessible per a persones amb diferents condicions. Aquest factor d'ampliació, però, no resulta ser un referent per aquest projecte.

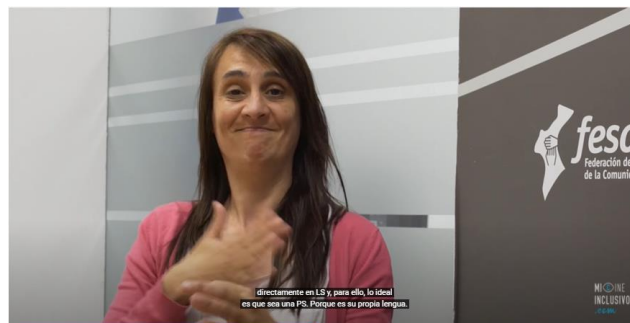

Figura 4. *XMILE*. Fotograma del reportatge sobre el projecte *XMILE*. Elaboració pròpia (2021).

Finalment, pel que fa als referents que integren a la comunitat sorda en esdeveniments i productes culturals, també s'hi poden trobar reportatges relacionats amb la presència de la comunitat sorda en la comunitat del ball i la dansa. *Comunidades e identidades unidas por el arte sordo* (uplatelevision, 2018) determina l'expressivitat humana a través del moviment

del cos, similar a l'ús de la llengua de signes, però en relació amb l'element musical. La integració i consideració del col·lectiu sord en aquests esdeveniments suposa la generació d'igualtats i doncs, consideració és el que és notablement referencial d'aquest producte davant el qual s'està duent a terme. La figura de la intèrpret, en plans propers i amb els quals es pot veure la totalitat del moviment de mans, l'ús de la subtitulació i seccions d'entrevistes als diferents individus són altres aspectes a tenir en compte d'aquest reportatge.

En canvi, les escenes més llargues, a mode contextual, i que tenen lloc en espais interiors, així com la durada del producte en si es desvinculen dels factors referencials per al projecte.

Figura 5. *Comunidades e identidades unidas por el arte sordo*. Fotograma del reportatge sobre el col·lectiu sord. Elaboració pròpia (2021).

3.3. Referents estètics i plantejament visual

A continuació es presenten els diferents referents en relació amb l'estètica i conjuntivitat de la imatge, per tal de comprendre millor la intenció estètica rere els vídeos que es realitzaran.

En primer lloc es pot trobar la peça *Falsos mitos: Personas Sordas* (divulgación dinámica formación, 2018), en la qual diferents persones sordes signants desmenteixen tota una sèrie de dades falses en relació amb les característiques de les persones sordes, si aquests parlen o no, i quines capacitats tenen.

Aquest producte és referencial, sobretot, pels tipus de plans realitzats i l'estètica visual que els envolta, els quals permeten veure a la persona sorda des de la cintura fins al rostre per tal

de poder comprendre amb totalitat les parts que resulten primordials en la comprensió de la llengua de signes: les mans i les expressions facials dels individus. A més, són de caràcter proper i permeten empatitzar amb els diferents testimonis.

La durada curta i dinàmica del format també resulta ser un punt a tenir en compte, ja que permet entendre el missatge de manera ràpida i desmitificar al col·lectiu de forma adient, així com l'ús de la llengua de signes i la subtitulació per tal de poder comprendre allò que signen els protagonistes. La varietat testimonial també resulta ser un aspecte a destacar.

Tot i això, s'hi poden trobar altres aspectes que queden fora de ser referents: la il·luminació escassa, la qual no permet veure en totalitat als testimonis i certes expressions facials queden menys clares; l'espai on tenen lloc les gravacions, ja que, contràriament, es busca un espai exterior i poc tancat; així com la música, la qual es considera tenir un volum massa alt i impedeix sentir el so natural que realitzen els individus, factor que també es busca en el projecte. A més, la mirada a càmera dels testimonis és un altre dels factors no referencials.

Figura 6. Falsos mites: Persones sordes. Fotograma del reportatge que desmenteix tabús sobre el col·lectiu. Elaboració pròpia (2021).

En segon lloc, *Entrevista: Griselda Zeledón, defensora de los derechos de las personas sordas* (AudiovisualesUCA, 2021) esdevé referent per l'estètica visual plantejada als tipus de plans que utilitza. Tot i que el moviment d'aquests no resulta ser referencial, sí que resulta ser-ho la seva disposició i orientació de l'entrevistada. El total protagonisme de la Griselda Zeledón se suma als motius anteriorment mencionats. Tot i això, l'espai interior i la

il·luminació usada en el format de vídeo també es desmarca del que es pretén aconseguir. Per altra banda, en relació amb aquest mateix referent, és important destacar la rellevància de la figura protagonista, així com l'acte reivindicatiu, defensor i educacional que exerceix mitjançant el testimoni que aporta. Aquest factor és destacable perquè es busca arribar un afer social i de lluita, donant veu a aquelles persones sordes comunes en la societat d'avui dia que resulten ser discriminades per aquesta condició.

Figura 7. Entrevista a Griselda Zeledón. Fotograma de l'entrevista. Elaboració pròpia (2021).

I, en darrer lloc, el projecte *Artista o Musa* on es plantegen entrevistes a joves músiques que aporten visibilitat a les integrants del col·lectiu més noves, com l'entrevista *Maria la Blanco x Artista o Musa [CA]* (Artista o Musa, 2021), ja que resulta interessant la imatge visual que planteja: els plans mitjans, la localització en exterior, l'ús de la subtitulació i l'ús d'escenes transaccionals de forma reduïda són aspectes referencials pel projecte.

A més, l'acte reivindicatiu de donar veu a un sector de la indústria musical que queda en l'ombra dels artistes masculins també aporta un factor de lluita cultural i social a tenir en compte: serveix com un mirall en el qual aquest projecte es veu reflectit.

Figura 8. Artista o Musa. Fotograma del col·lectiu Artista o Musa. Elaboració pròpia (2021).

Cal tenir en compte que, tot i presentar aquests referents estètics, l'àmbit visual i la concepció d'aquests en el projecte poden patir canvis en el futur, tenint en compte aspectes que poden anar variant durant el llarg del plantejament i producció d'aquestes peces de vídeo.

3.4. Referents de to

Finalment, es presenten diversos productes que serveixen com a referents tonals, tenint en compte que també poden estar dotats d'altres característiques que també els integren en altres categories ja esmentades.

Pel que fa al cas anteriorment mencionat, la peça *Falsos mites: Personas Sordas* (divulgación dinámica formación, 2018), també és d'utilitat com a referència respecte al to. L'esperit de reivindicació i lluita, així com el fet de donar veu als diferents testimonis sords els quals desmenteixen característiques que persones exteriors a ells poden haver mencionat, esdevé un factor de gran interès i al qual aspirar. És el mateix col·lectiu que parla i que es dóna veu a si mateix, marcant la seva posició al respecte i deixant clar les característiques que sí que són certes de les persones que integren la comunitat sorda.

Per altra banda, *Film & Deaf* (Eelyn Lee Productions, 2011), una peça audiovisual protagonitzada per diversos joves sords que expressen les seves experiències entorn de la

sordesa que els caracteritza. Aquest producte és característic pel seu to poètic, tan visual, narratiu i sonor, que ajuden a expressar i donar èmfasi als sentiments i emocions dels joves, els quals traspassen la pantalla i arriben a l'espectador de manera molt directa. Aquest curt també destaca per la barreja d'escenes amb un to més fictici, recreant diferents escenaris possibles que han patit aquests joves, els quals no són una referència, però que resulten d'interès per la intenció rere aquesta mescla.

Doncs, aquest esperit poètic, en conjunció amb el to reivindicatiu que desperta consciències d'aquelles els quals desconeixen el món sord i les seves peculiaritats, són els factors que determinen aquest producte com a la darrera referència a tenir en compte. A més, els plans de càmera usats, així com l'ús de la subtitulació i l'aparició de la llengua de signes ajuden a configurar l'atmosfera creada pel producte i també es consideren com a referencials.

Figura 9. Life & Deaf. Fotograma de la peça poètica Life & Deaf sobre el col·lectiu sord. Elaboració pròpia (2021).

3.5. Referents de format

Un dels aspectes a tenir en compte durant la realització del projecte és la brevetat dels productes. És per això que la durada i el format dels mateixos resulta ser de caràcter destacable. Així doncs, *Dia Nacional de las Personas Sordas* de Canal Encuentro (2020) esdevé el principal referent en aquest aspecte, ja que integra a unes testimonis a l'exterior, aporta accessibilitat gràcies a la llengua de signes i a l'ús de la subtitulació, usa el pla mitjà per destacar els subjectes i transmet el missatge en relació amb les desigualtats de la

comunicació en un període de temps breu i concís, factor a tenir en compte i aconseguir en el projecte.

A més, aquest format també integra l'ús de plans de recurs i contextuals de les persones protagonistes, donant un espai de pausa i respiració en la peça. Per altra banda, integra un ús sonor "real", és a dir, destaca el so ambient per l'ús de la llengua de signes de les persones sordes en qüestió, sense deixar de costat els sons produïts per aquestes mateixes.

Figura 10. Día Nacional de las Personas Sordas. Fotograma clau de l'entrevista en relació al col·lectiu sord. Elaboració pròpia (2021).

Per altra banda, *Entrevista a Daniel Molina, el ejemplo de superación de un triatleta con discapacidad* (Centímetros Cúbicos, 2016) resulta ser d'interès per la durada del seu format, un temps similar al qual es pretén arribar, per la ubicació en exterior del testimoni entrevistat, pel protagonisme donat a una persona amb discapacitat (essent la total protagonista de la peça) i per certs tipus de plans recurs com a transició i pausa de la peça.

A més, els plans mitjans que formen part de l'entrevista, així com els primers plans recurs de parts del cos del personatge resulten de gran interès i destaquen. Cal considerar, però, que els plans recurs que contextualitzen l'esport i ofici del protagonista, la presència d'un personatge secundari i les transicions de postproducció lluminoses es distancien de l'objectiu a aconseguir.

Figura 11. Entrevista a Daniel Molina, ejemplo de superación de un triatleta con discapacidad. Fotograma de l'entrevista a l'esportista. Elaboració pròpia (2021).

Finalment, és important tenir en compte que els referents esmentats en aquest apartat també es consideren referents en relació amb l'aspecte visual que posseeixen i al plantejament estètic que hi ha rere d'ells.

4. Objectius i abast

Aquest és un treball caracteritzat pel seu focus inclusiu i social en relació amb la visibilització de les persones sordes en les diverses societats d'avui en dia. S'han establert els objectius seguint les categories següents:

1. Objectius del treball acadèmic:

Principals:

- I. Conèixer quin tipus de representació se'n fa del col·lectiu sord.
- II. Canviar la percepció de les persones sordes dins dels audiovisuals partint d'un prejudici establert en la societat.
- III. Conscienciar a les persones oients de la manca de continguts específics i la representació errònia de la comunitat.
- IV. Incrementar la dignitat i identificació en la representació de les persones sordes.

Secundaris:

- I. Fer entendre que la discapacitat és realment una diversitat funcional i mostrar la diversitat comunicativa de les persones sordes.
- II. Introduir les característiques de les persones sordes al món audiovisual.

2. Objectius del producte:

- I. Crear un producte que generi una necessitat en el món audiovisual per aprofundir en aquesta mena de continguts.
- II. Donar veu a les persones sordes amb diversitat de gèneres, edats i experiències, en un espai segur i adequat, usant un llenguatge audiovisual en els que s'hi sentin representades i còmodes.

4.1. Abast

En relació amb l'abast d'aquest projecte, el públic principal són aquelles persones oients amb un interès pel contingut realitzat, les quals desitgen conèixer més informació en relació amb la comunitat sorda, focalitzant-se en els continguts de caràcter audiovisual.

El projecte és protagonitzat per persones sordes, així doncs, els integrants del col·lectiu esdevenen espectadors als quals es desitja arribar, així com l'entorn proper de les persones sordes influenciat per la presència d'aquest factor.

Per altra banda, els clips de vídeo estan concebuts per ser compartits a través de la plataforma YouTube, canal de comunicació el qual tothom amb connexió a Internet té accés. És un mitjà considerat com a viable, ja que aquelles persones interessades en el món de la sordesa poden realitzar una breu cerca en la plataforma i trobar aquest contingut per informar-se i prendre consciència de la situació.

Tanmateix, el producte pot resultar d'interès per associacions de persones sordes que desitgin realitzar difusió del contingut, així com associacions del món audiovisual amb voluntat de conscienciació de sectors minoritaris i/o col·lectius amb una menor representació en els productes realitzats pel mateix sector. També pot resultar interessant a festivals i convocatòries en relació amb discapacitats, així com aquelles que se centren en la difusió de continguts audiovisuals de sectors amb una menor representació.

5. Metodologia i flux de treball

5.1. Metodologia

Els processos a dur a terme durant la realització d'aquest treball són els següents. Certes fases ocorren de manera simultània o coincideixen en el temps, ja que s'han dut a terme o es realitzaran a la vegada.

Així doncs, la metodologia presentada per desenvolupar aquest projecte és la següent:

- Investigació i recerca de l'entorn de la comunitat i les persones sordes: aquí es comprèn la cerca de contextualització del grup i dels tipus de sords que hi existeixen. Es focalitza la cerca en dos vessants: els sords oralistes i els sords signants.
- Recerca i visionat de productes audiovisuals (pel·lícules i ficció seriada) per establir punts referencials dels vídeos a produir i el marc teòric a desenvolupar. A partir d'aquest pas: elecció de referents pel projecte, tenint en compte els diferents vessants referencials i els factors que no resulten d'interès.
- Selecció de productes audiovisuals (llargmetratges i sèries): observació dels rols que ocupen els personatges sords davant la trama, tenint en compte també els personatges oients que hi apareixen. Així doncs, consisteix en una cerca sobre els rols que ocupen els personatges sords.
- Recerca i informació sobre els processos d'accessibilitat per a les persones sordes: l'ús de la subtitulació i altres mètodes integrats en els productes de cara a considerar el col·lectiu sord com a públic. En aquesta fase es comprèn l'aprenentatge per poder realitzar l'accessibilitat futura del producte generat, per poder complir amb les fites del projecte. Els sistemes d'accessibilitat que s'estudien són: la subtitulació dels

continguts i la presència de la figura de l'interpret de llengua de signes, LSC en aquest cas.

- Cerca i establiment de contacte amb les associacions que conformen el món sord: contacte amb agrupacions de caràcter oralista i agrupacions signants, així com d'establiment de contacte amb persones sordes d'ambdues branques per així cercar els possibles futurs testimonis. En aquest punt també es té en consideració la cerca i contacte amb plataformes possiblement interessades en el projecte, tant del món audiovisual com agrupacions de la comunitat sorda.
- Consideracions en relació amb el punt de vista dels afectats entorn de la representació del seu sector i els sistemes d'accessibilitat per així conèixer de primera mà la problemàtica existent.
- Preproducció: aquesta fase comprèn els processos duts a terme de forma prèvia a la fase de rodatge. Així doncs, s'hi troben els següents fets: cerca i establiment dels testimonis finals, cerca i *scouting* de la localització on s'estableix el rodatge (exterior), cerca d'una localització secundària d'interior en cas d'emergència (Pla B) a causa de les condicions climàtiques, documentació adient i reglada per dur a terme el rodatge (permisos de mobilitat, cessió de drets d'imatge d'adults i menors, així com el permís de rodatge de la localització), creació del *storyboard* i plantes de rodatge, creació del canal de YouTube i conta d'Instagram (amb la seva imatge visual) amb les seves publicacions corresponents i formulació final de les preguntes a dur a terme durant la fase de Producció.
- Producció: fase de rodatge de les entrevistes a realitzar. Jornada realitzada durant el 24 d'abril de 2021, amb la documentació pertinent i reglada (Permisos de mobilitat, cessió dels Drets d'imatge i els Protocols de Covid-19). Gràcies a aquesta, s'obté el material filmat per poder conformar els productes finals (les entrevistes) i establir la documentació final del projecte. El material filmat engloba: els primers plans detall dels testimonis, els plans generals, els clips d'àudio i els clips de vídeo que formen les entrevistes. Per altra banda, durant la fase de rodatge també s'obtenen fotografies per generar publicacions a les xarxes socials i així informar els possibles espectadors

(i seguidors d'aquestes). Els materials s'obtenen gràcies als testimonis del projecte (Laura Galiano, Gemma Pons, Dolors Torrents, Francisco Rus, Edgar Murillo i Nadia Catherine León).

- Postproducció: etapa que comprèn els processos d'edició dels continguts rodats per l'obtenció del producte final. L'organització del material, la importació d'aquest, el muntatge previ, el muntatge final, l'etalonatge dels clips i la postproducció del so de les entrevistes són les diferents etapes s'han desenvolupat. A més, es realitza la creació dels títols de crèdit pel projecte i l'exportació final de tots els elements. Una vegada realitzada l'exportació, es realitza un *tràiler* per introduir els continguts i el canal de YouTube al públic. El *tràiler* i les entrevistes es compartiran amb l'audiència durant els mesos de juliol i agost. Finalment, l'etapa finalitza amb la presentació del projecte a concurs del festival Inclús durant el mes de juliol, dut a terme a Barcelona (Inclús, s.d.).

L'autora ha pres la decisió de dur a terme el següent ordre, ja que la cerca de testimonis ha estat el punt centralitzat del projecte de la primera fase, així com la cerca d'agrupacions interessades en aquest. Aquest procés, en conjunt amb la cerca de l'espai de rodatge, és el que ha dut a terme més temps i ha suposat una ampliació de certes fases.

5.1.1. Mostra i instruments

Caldrà tenir en compte com a mostra el col·lectiu de persones sordes que participaran com a testimonis. Aquests testimonis s'han concretat durant la fase de Preproducció per dur a terme les entrevistes a la fase de Producció, tal com es menciona amb anterioritat.

Així doncs, els testimonis són: Laura Galiano, Gemma Pons, Dolors Torrents, Nadia Catherine León, Edgar Murillo i Francisco Rus. Aquests han estat seleccionats gràcies a contactes amb persones que integren associacions relacionades amb la sordesa. La selecció final d'aquests testimonis queda relacionada amb la cerca d'una varietat d'edats i gèneres

per així trobar una major diversitat d'opinions. Així doncs, aquests testimonis comprenen edats d'entre els 17 i 50 anys, aproximadament.

A més, la selecció s'ha realitzat mitjançant l'ajuda d'un breu escrit redactat pels testimonis, on s'hi ha fet constar les dades personals d'aquests, la seva localització, el sistema de comunicació que usen, la disponibilitat de la persona, a què es dedica i l'interès que causa el projecte en ella.

Per altra banda, la selecció de mostra de pel·lícules i continguts seriats queda reduïda a aquella trobada en el Marc conceptual del projecte. Aquesta s'utilitza per mencionar i exemplificar els tipus de representació que es du a terme de les persones sordes signants i oralistes al llarg de la creació de continguts on apareixen. A més a més, també s'hi pot trobar continguts filmogràfic i seriat en les entrevistes realitzades.

El programari usat durant la realització de la part teòrica redactada d'aquest projecte és *Microsoft Word 2002*. S'ha fet ús d'aquest, ja que permet l'automatització dels textos, la creació d'índex, numeració i capçalera així com la integració d'imatges seguint els criteris establerts per l'assignatura entorn de la realització de l'Avantprojecte i, com a conseqüència, l'evolució de la Memòria a entregar.

Pel que fa a la part pràctica, es farà ús de diversos instruments. En primer lloc, les entrevistes realitzades als diferents testimonis seleccionats per tal d'així obtenir l'opinió d'aquests respecte a la temàtica en qüestió. Les entrevistes seran de caràcter semiestructurat per poder tenir marge en relació amb les respostes rebudes per part dels testimonis. El programari usat per a la redacció d'aquestes es *Microsoft Word 2002*, ja que permet la correcta redacció i correcció d'aquestes, tenint en compte que no és necessari un *software* per a productes de ficció (per la creació de guions). També s'ha fet ús de tota la documentació adient entorn del procés de Producció, com la varietat de permisos i els pressupostos del projecte.

Finalment, l'etapa de Postproducció s'ha realitzat mitjançant dos programes: *Adobe Premiere Pro 2020* i *DaVinci Resolve*. Ambdós programes permeten la importació dels arxius, l'edició i muntatge de vídeo i so, la integració dels subtítols necessaris sense la necessitat d'un *software* terciari i l'exportació dels productes. Tot i que tots dos integren

també l'etapa d'etalonatge i correcció de color, l'autora ha pres la decisió de fer ús de *DaVinci Resolve*, perquè és un programari específic del sector, dotat de gran varietat d'eines que permetran la correcta edició i creació de la imatge visual desitjada. A més, és un programari sobre el qual, juntament amb *Premiere*, se'n tenen coneixements.

Tot i això, cal mencionar que a causa de diversos imprevistos presents durant aquesta etapa, *DaVinci Resolve* també ha estat usat per realitzar certs aspectes de muntatge i postproducció de so, així com l'exportació del projecte. Aquestes desviacions, però, es mencionen a l'apartat corresponent.

5.2. Desenvolupament

5.2.1. Fases

Per tal de poder entendre la cronologia de les fases s'han desglossat els processos que comprenen la Preproducció, Producció i Postproducció, el qual pot patir canvis en el futur.

Preproducció: la conceptualització de la idea; la cerca de referents, associacions, futurs testimonis i documentació en relació amb les pràctiques d'accessibilitat; la realització del guió (preguntes de l'entrevista) de caràcter conceptual; *storyboard* de caràcter conceptual i orientatiu, per denotar la posició del subjecte i el tipus de pla a usar; l'elecció final dels testimonis; cerca i tria de l'equip tècnic; cerca de localitzacions on realitzar la producció; establiment de permisos i documentació entorn dels drets d'imatge; establiment del pla de treball a desenvolupar, la planificació i el pressupost del producte.

Producció: rodatge de les entrevistes als 6 testimonis sords presentats amb anterioritat. Gravació de plans mitjans i propers, així com la captació del so natural de la localització triada. La localització principal resulta ser el Parc de Cervantes a Barcelona. S'executa un Pla B d'actuació, fent la cerca i reserva d'una localització secundària: Espai La Bonne, a Barcelona. Aquesta localització es considera en relació amb les condicions climàtiques de la jornada de rodatge i, doncs, finalment, no se'n va fer ús.

Postproducció: organització dels arxius i importació d'aquests als *softwares* anteriorment mencionats; muntatge i edició prèvia, així com el muntatge i edició final; postproducció de so i selecció del so ambient d'acompanyament; correcció de color i etalonatge del projecte per la creació del *look* visual de les entrevistes; subtitulació de les entrevistes per completar el procés d'accessibilitat dels continguts; exportació de les entrevistes; creació, edició i pujada completa del *tràiler* del projecte a la plataforma de YouTube; publicació de les entrevistes a la xarxa mencionada anteriorment i participació en el concurs del Festival Inclús.

Aquestes fases també resulten mencionades en el següent apartat, tenint en compte la metodologia mencionada fins a l'estat més actual del projecte en qüestió.

6. Anàlisi i resultats

6.1. La representació de la comunitat sorda

Els productes cinematogràfics, així com els productes culturals, són d'una gran importància per la societat actual. Aquests configuren un sentit d'oci i de gaudi a les persones espectadores i creadores d'aquests productes. Aquests productes poden estar basats en experiències vitals reals, inspirades en elles o ser versions fictícies de vivències d'un creador. Resulta rellevant que les persones siguin emmirallades en aquests tipus de productes, és a dir, la representació resulta ser necessària en qualsevol mena d'àmbit i encara és més vital si es tracta de minories. Com s'ha mencionat anteriorment, la sordesa és una d'aquestes minories, com ho esmenta la CNSE (s.d.).

La correcta representació és rellevant per ajudar a desestigmatitzar les concepcions errònies que es tenen sobre els col·lectius, comunitats i agrupacions. Cal deixar de costat els estereotips i la representació basada en la "mentida" per així donar pas a uns personatges i experiències basades en la veritat. La comunitat sorda, com a minoria, pateix una representació basada en el punt de vista del creador i espectador oient, que majoritàriament no ha conviscut amb persones sordes. Doncs, no té els coneixements adients sobre el sector, provocant que la representació realitzada resulti ser fallida, de forma parcial o total (Schuchman, 1999).

Com s'ha esmentat en ocasions anteriors, gran part dels personatges sords pateixen una representació secundària, com una persona inferior als personatges oients que hi apareixen, com a eina per aconseguir un gag humorístic, sovint relacionant-se amb la tristesa i soledat, i, per descomptat, sense considerar en totalitat el sistema comunicatiu que empra el personatge en qüestió, ja sigui la llengua de signes com l'ús de la llengua oral (Lerner, 2010).

Aquest tema de debat es planteja a les entrevistes realitzades als testimonis, així com qui és qui fa la representació. Tot i que l'aparició de personatges sords verídics i realistes és

important i necessària, també ho és l'aparició d'actrius i actors sords que encarnin aquests papers. Aquestes persones seran les més adequades i properes a la temàtica en qüestió. Però, això no resulta ser així. Tal com mencionen Nathan i Sayers (2016), la majoria de personatges sords són encarnats per actors oients els quals no han estat en contacte amb la comunitat sorda, de la mateixa forma que el cineasta creador, suposant una desinformació i provocant una representació incorrecta.

No és només un factor relacionat amb l'autenticitat, sinó que també la presència d'actors i actrius oients en funció dels sords provoca que els rols que haurien de ser ocupats per actors i actrius que sí que ho són no "aprofitin" aquesta oportunitat. L'actor sord, com a persona sorda, desenvoluparà el personatge amb major empatia, coneixements i veracitat aportant una representació més correcta i acurada.

Els resultats de les entrevistes recolzen les idees presentades pels teòrics estudiats: tot i que hi ha una millora en els continguts, tenint en compte la localització d'aquests productes, la representació que se'n fa sol ser equivocada. Cal comprendre a la comunitat sorda, estudiar-la i donar-li suport per poder aconseguir una representació fidel. Els testimonis mencionen la gran importància d'una major presència de personatges sords i d'actors i actrius que s'encarreguin d'aquesta representació, així s'asseguren factors relacionats amb l'expressivitat, la comunicació i la veracitat en els productes generats.

Les entrevistes han estat d'utilitat per rebre informació basada en una perspectiva realista i variada, fet que ha permès comprendre diverses perspectives i situacions en relació amb una mateixa comunitat. Aquesta diversitat representa la varietat que es troba avui en dia a les societats actuals.

Tot i que hi ha hagut millora respecte a la correcta representació de les persones sordes, és important saber que encara és escassa. El cinema mut, segons Schuchman (1999), permetia generar una igualtat de condicions entre l'espectador sord i l'espectador oient en relació amb la comprensió del producte cinematogràfic. El cinema sonor, i més endavant la televisió, van focalitzar el gaudi en l'espectador oient (majoritari) i doncs, la representació dels personatges sords seguia tota mena de fórmules incorrectes ja mencionades amb anterioritat.

És en l'actualitat on apareixen productes amb personatges sords protagonistes, com *A quiet place* (Krasinski, 2018) o *The Tribe* (Slaboshpytskyi, 2014), interpretats de forma acurada per actors i actrius sords, permetent donar una visibilitat i representació de la comunitat sorda. Així doncs, es pot observar que tot i que hi ha una representació de personatges sords a la ficció cinematogràfica (i televisiva) és important mencionar que aquesta representació hauria de ser millorada i formular-se de forma més propera a la realitat viscuda per la comunitat sorda.

6.2. Concreció de programes i metodologies

Per poder dur a terme el projecte a desenvolupar ha estat necessària una fase vital: la documentació i investigació en relació amb el col·lectiu i comunitat de persones sordes d'arreu del món, focalitzant-se en la comunitat nord-americana, la comunitat catalana i la comunitat espanyola.

El projecte es focalitza en la investigació d'ambdues branques del col·lectiu sord: la comunitat signant i la comunitat oralista. Així doncs, aquesta investigació ha estat d'utilitat per conèixer en major profunditat a les persones sordes, la comunitat generada i establir les bases introductòries en relació amb el Marc conceptual del projecte. A més, la cerca de referents, pel·lícules i productes seriatos ha estat realitzada per conèixer els productes en relació amb la sordesa i entendre les diverses problemàtiques amb relació a aquesta representació.

Per altra banda, els darrers aspectes esmentats anteriorment també han ajudat a la creació i configuració de les preguntes que s'han dut a terme a les diverses entrevistes. A més, s'han dut a terme reunions i consultes amb la intèrpret d'aquest projecte per trobar una opinió més propera al col·lectiu, proporcionant un punt de vista útil i veraç per configurar una entrevista on les persones sordes puguin estar còmodes i entendre tots els punts a esmentar.

Cal considerar també la investigació realitzada entorn l'accessibilitat dels continguts, la qual ha estat aplicada durant l'etapa final de Postproducció. La normativa *Subtitulado para*

personas sordas y personas con discapacidad auditiva, la *UNE 153010* ha estat el referent principal aplicat entorn l'accessibilitat dels continguts generats. A més, ha estat la guia principal per complir amb els requisits necessaris entorn aquest sector (AENOR, 2012).

En relació amb la cerca dels testimonis: el procés per arribar a la selecció final ha iniciat en el contacte i col·laboració d'associacions en relació amb les persones sordes, com ACAPPS, així com la missatgeria electrònica i el "boca a boca" entre diverses persones sordes que es contactaven. A més, l'autora va realitzar contacte amb persones del col·lectiu properes a la seva progenitora, una persona sorda, per tal d'així poder establir uns testimonis interessats en la creació del projecte. Una vegada realitzat el contacte amb els diferents possibles testimonis, explicar el projecte i l'opció de selecció, s'ha demanat un escrit a les persones candidates per així conèixer millor qui eren aquestes. Aquest escrit, així com la comunicació realitzada amb elles, ha estat el punt de major ajuda per realitzar la tria final dels 6 testimonis a entrevistar.

A més, en relació amb la creació de les entrevistes, s'han dut a terme els següents processos durant la fase de Preproducció: creació de la imatge visual del projecte, creació dels comptes de YouTube i Instagram (amb la seva difusió corresponent), generació de permisos de rodatge d'exterior, permisos en relació amb la cessió dels drets d'imatge dels testimonis i contacte amb la localització secundària per establir un Pla B. A més, s'ha configurat un *storyboard* orientatiu (vegeu Annex I), així com la finalització de les preguntes a realitzar durant l'entrevista. A més, també s'hi poden trobar la planta de càmera realitzada i el Pla de rodatge desenvolupat perquè la sessió de rodatge funcioni de forma correcta.

La fase de Producció ha consistit en la filmació de les entrevistes amb els diversos testimonis per així obtenir les seves opinions en relació amb les preguntes formulades (basades en la teoria pertinent). Com a complement de l'entrevista realitzada, es formulen preguntes de nou per obtenir-les en diversos plànols (propers i generals), així com es realitzen fotografies de la jornada. Per altra banda, durant la Postproducció s'ha realitzat l'edició de les entrevistes, el seu etalonatge, la postproducció del so i la subtitulació mitjançant la normativa d'accessibilitat.

La darrera fase queda vinculada als programes usats per la realització i edició del treball, els quals s'han mencionat amb més detall en seccions anteriors. *Microsoft Word* s'ha usat, ja que permet la redacció de text, creació de capçaleres i generació de documentació del tipus "guió" sense necessitat d'usar un programari extern. El programa *Adobe Premiere*, per realitzar el muntatge i edició de les peces de vídeo, ja que permet l'edició, creació de rètols i exportació en diversos formats del producte; i *DaVinci Resolve*, per realitzar l'etalonatge de les peces, dotant d'una correcció de color a les imatges i unificar-les entre elles, ja que resulta ser una eina especificada en aquest sector.

6.3. Concepció global

A causa de l'aproximació de caràcter documental que configuren les entrevistes i la relació que les preguntes formulades tenen amb el món cinematogràfic i els productes de ficció, per exemple, llargmetratges, s'ha dut a terme una Sinopsi del projecte.

Tot i que són 6 productes que funcionen de forma independent, s'entenen com una unitat global: com un producte a veure en diferents segments. Cada segment queda configurat per cadascuna de les persones sordes que participen com a testimonis i que aporten la seva opinió respecte a la problemàtica plantejada. Per tant, s'hi poden trobar 6 protagonistes d'aquesta unitat global.

6.3.1. Sinopsi i estructura narrativa

En l'actualitat, i des de fa temps, les discapacitats resulten tenir una menor representació als continguts audiovisuals. Per altra banda, la gran majoria d'aquests són realitzats per persones oients, amb l'objectiu de gaudir d'aquests productes. Aquest projecte té l'objectiu de realitzar un canvi i tenir en consideració al col·lectiu sord, tenint en compte a les persones que usen la llengua de signes i aquelles que decideixen comunicar-se mitjançant la llengua oral. El projecte permet conèixer de primera mà l'opinió i punt de vista de 6 persones sordes, testimonis de les entrevistes, les quals donaran a conèixer què pensen sobre la representació que se'n fa d'elles en productes cinematogràfics i ficcions seriades, quins rols ocupen els

personatges sords en la trama i quin seria el seu ideal de representació, considerant també els canvis que proposen per tal que els mitjans i el sector cultural pugui establir una representació més fidel i acurada.

L'estructura narrativa general a cadascun dels vídeos consisteix en els següents punts:

- Introducció i presentació del testimoni
- Ronda de preguntes, amb les contestacions del testimoni
- Opinió personal del testimoni davant la problemàtica plantejada
- Proposta de canvi: què els hi agradaria veure?
- Tancament i conclusió

Les preguntes finals que s'han formulat a les entrevistes realitzades es poden trobar a l'Annex IV d'aquest mateix document. Aquestes poden evolucionar amb el mateix procés de realització del projecte, durant la fase de rodatge.

6.3.2. Proposta estètica

Les persones sordes requereixen una bona visibilitat del rostre i les expressions facials d'aquest, per també poder realitzar una correcta lectura de llavis. És per això que s'ha fet ús de plans propers. Aquests són de caràcter mitjà, ja que proporcionen protagonisme i una visió total del rostre i les expressions facials que aquest realitza. A més, també permeten la visibilitat de les mans i dels gestos d'aquestes, i que l'espectador entengui els moviments que el subjecte realitza, tant en la lectura labial com a l'hora de signar.

Aquesta visió estètica es recolza de dos referents anteriorment presentats, tenint en compte certs canvis que faran que el producte a realitzar esdevingui com únic. Aquests referents, *Comunidades e identidades unidas por el arte sordo* i *Falsos mitos: Personas Sordas*, presenten fragments de tipus entrevista en els quals es troben els protagonistes mitjançant l'ús del pla mitjà (divulgación dinámica formación, 2018; uplatelevisión, 2018).

La primera proposta innovadora gira entorn d'aquesta ubicació: les persones sordes es troben en un espai obert i exterior. Aquest espai esdevé la representació de la integració del

col·lectiu sord entorn la societat actual. El motiu rere això és la voluntat de presentar a les persones sordes en un espai el qual hauria de concebre i agrupar a tots els membres que integren la societat, amb les qualitats de cada membre. Per poder entendre de millor forma la proposta visual del projecte cal veure la Figura 12.

Figura 12. ¿Cómo perciben los sonidos las personas sordas?. Autor: Radiónica (2019).

Fotograma clau del reportatge sobre el col·lectiu. Elaboració pròpia (2021).

Com a diferència, mencionar l'orientació del testimoni: la meitat de les entrevistes (3) s'han orientat en la direcció de la mirada de la protagonista cap a la dreta. Les restants s'orienten cap a l'esquerra. Així doncs, es crea dinamisme i varietat en la proposta visual dels testimonis.

Figura 13. Interior VS Exterior Video Interviews. Autor: Spiral Moon Media. Exemple d'entrevista amb direcció de la mirada a la dreta. Elaboració pròpia (2021).

Figura 14. Branding Marketing and Social Ad Video Production SF. Autor: IQvideo. Exemple d'entrevista amb direcció de la mirada a l'esquerra. Elaboració pròpia (2021).

Per altra banda, també es realitza la gravació de la imatge de l'entrevistadora, la qual s'ha descartat usar durant el procés d'edició per dotar de total protagonisme a l'entrevistat. Tot i això, sovint pot aparèixer en els plans generals filmats.

A més, és important destacar la presència de la intèrpret de llengua de signes. Així doncs, aquesta s'ha seleccionat per realitzar una traducció simultània de les preguntes de l'entrevistadora i respostes dels testimonis. La seva ubicació durant la filmació és lateral, tal com marca la Planta de càmera aproximada (vegeu Annex II). Però, la seva posició en relació amb l'edició de les peces està orientada a un lateral de la pantalla (tant dret com esquerra, segons l'entrevista), com és comú.

Figura 15. Llengua de signes a TV3 – Accessibilitat. Autor: CCMA. Exemple de posició del vídeo de la intèrpret. Elaboració pròpia (2021).

La il·luminació de les entrevistes ha estat concebuda i realitzada mitjançant il·luminació natural. Cal considerar la diversitat de controladors i difusors de llum usats durant l'etapa de filmació d'aquest projecte, com banderes negres i reflectors. Tot i disposar d'il·luminació artificial, l'autora ha descartat el seu ús durant la jornada, ja que les condicions climàtiques i l'equip tècnic no requerien del seu ús.

Així doncs, la il·luminació cercada resulta ser natural i tènue, evitant les llums dràstiques i les ombres marcades per així donar total protagonisme a la persona sorda protagonista. Es tractarà, doncs, d'una il·luminació similar a *Film & Deaf*, deixant de costat els tons freds (Eelyn Lee Productions, 2011).

Tenint això en compte, i en relació amb el tractament sonor del producte, s'ha evitat un espai exterior amb una quantitat de soroll alta per aconseguir pistes de so netes i evitar el col·lapse de certs sons amb l'entrada d'àudio. La concepció sonora del projecte consisteix a donar total protagonisme a les veus i sons de les persones sordes, amb la presència de la veu de la intèrpret (en la mesura del possible) i evitant la presència de música. Les veus s'acompanyen del so ambient que el parc protagonista de les entrevistes produeix.

Pel que fa a la paleta de colors, aquesta es caracteritza per tons verdosos que són protagonistes de l'espai de rodatge seleccionat, un parc. A més, la paleta de colors dels testimonis resulta estar compresa en els colors foscos, majoritàriament, com negre, marró o blau. Tot i això, la imatge generada a través de l'edició durant la fase de Postproducció s'ha centrat a denotar la calidesa de l'ambient, ressaltant aquest aspecte dels colors presents.

Per poder realitzar difusió del projecte s'ha generat una imatge visual integrada al Canal de YouTube (*Les veus silenciades*, 2021) i conta d'Instagram del projecte (@lesveussilenciades.tfg, 2021). La imatge visual es basa en l'imaginari del món sord, amb un ús de línies representatives dels sentits i sistemes comunicatius usats pel col·lectiu sord. La paleta de colors del projecte se centra en l'ús del to blau (#5683dc), com a fons, i el blanc (en textos i dibuixos), ja que són colors neutres, que aporten simplicitat i seriositat a la imatge visual.

A més, la tipografia usada és *Beauty Swing*, per l'aspecte visual que proporciona, relacionant-se amb l'aspecte seriós i divulgatiu del projecte, també en color blanc. És una tipografia que combina les formes arrodonides, aportant dinamisme i moviment, amb parts rectes i planes, que ajuden a configurar l'aspecte divulgatiu i acompanyen a les línies dibuixades. Com a contrast, i per aportar unificació a les imatges, es fa ús del blanc i negre per així configurar en totalitat l'imaginari senzill creat.

A continuació es mostra la imatge global generada per la difusió del projecte, tant al canal de YouTube com al conte d'Instagram. Per poder accedir a la imatge visual específica generada cal dirigir-se a l'Annex III. A més, a la Webgrafia s'hi podrà trobar ambdós enllaços.

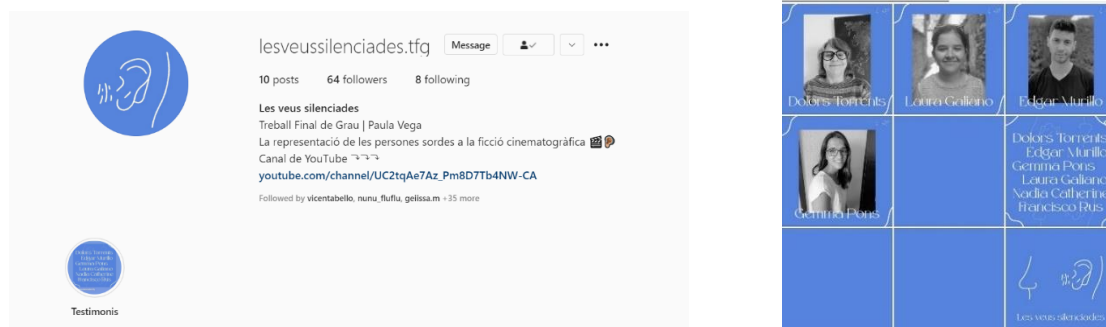

Figura 16. @lesveussilenciades.tfg. Captures d'imatge de la conta d'Instagram del projecte. Elaboració pròpia (2021).

Figura 17. @lesveussilenciades.tfg. Captura d'imatge de la imatge visual generada pel projecte. Elaboració pròpia (2021).

7. Conclusions

La representació és important: fa sentir a la població inclosa, respectada i considerada. Quan les persones es veuen emmirallades en aquells productes que consumeixen es genera un canvi interior, una sensació de comprensió i de respecte.

Els productes audiovisuals, com a part de la cultura, deuen ser la viva imatge de les societats actuals. Així doncs, cal tenir en consideració a aquelles parts de la població marginades per la majoria: les minories excloses. Entre aquests tipus de població s'hi troben les persones amb diversitat funcional. Tot i que hi ha un gran ventall, aquest projecte s'ha focalitzat en la representació que el món cinematogràfic realitza de les persones sordes i l'accessibilitat als continguts mitjançant la subtitulació.

Tal com s'ha analitzat en aquest projecte, s'hi poden trobar gran varietat d'orígens i tipologies de sordesa: la sordesa genètica, la sordesa relacionada amb el naixement i la sordesa relacionada amb la parla. Però, finalment, aquesta recau en un fet de gran importància per la interacció humana: la comunicació. Generalment, les persones sordes realitzen dos tipus de comunicació principals: l'ús de la llengua oral i l'ús de la llengua de signes.

El sistema de comunicació de les persones sordes ha estat en debat des del 1880 i, tot i que no es pot considerar un sistema més vàlid que l'altre, sí que resulta rellevant destacar el poder que exerceix la llengua de signes en les persones sordes. Aquesta llengua és més que un sistema per poder comunicar-se: és una identitat, un símbol d'autenticitat, d'unitat i d'expressió.

L'associació de les comunitats sordes és rellevant, i doncs, es creen agrupacions com FESOCA i ACAPPS que ajuden als individus sords a prendre valor i desfer-se dels estigmes que les persones oients desenvolupen davant d'aquest col·lectiu. Però, tal com la

investigació i els testimonis demostren, aquests estereotips no només tenen lloc davant la comunicació.

L'objectiu principal era conèixer quin tipus de representació se'n feia del col·lectiu sord, i tal com demostra l'estudi realitzat, aquesta queda lligada a una gran quantitat de prejudicis que provoquen la creació d'una imatge equivocada de les persones sordes. Aquests es perpetuen des de 1920, aproximadament, tal com menciona Schuchman. Històricament els personatges sords han estat caracteritzats per ser la viva imatge de la debilitat, ser manipulats pels personatges principals oients i ser objecte de burles davant la trama.

A més, es repeteix l'afirmació errònia de categoritzar a les persones sordes com a mudes, fet que influeix en la identificació i correcta representació del col·lectiu. Majoritàriament la representació és lligada a una malaltia, inferioritat, soledat i tristesa, tal com sostenen Lerner i Sayers. Es deixa de costat la gran varietat de persones sordes presents i els sistemes comunicatius que utilitzen.

El poder de les persones oients només ha provocat que la representació prèviament realitzada augmenti les dificultats en el dia a dia dels sords. Entre aquestes s'hi troben el desconeixement i incomprensió per part d'aquelles persones que no estan familiaritzades amb ells. Doncs, gràcies a la cerca es compleixen diversos objectius: conscienciar de la representació errònia i falta de continguts realitzats, així com provocar un canvi en la percepció dels oients sobre aquest grup.

Mitjançant la investigació i la creació d'un espai segur s'ha aconseguit donar veu a un grup de persones sordes, en representació del col·lectiu, que exposa els problemes prèviament investigats durant la totalitat de la creació del projecte.

Els testimonis exposen les principals problemàtiques existents respecte a la representació i l'accessibilitat: és necessari incloure a actors i actrius sords que representin correctament a les persones sordes i permetre una major accessibilitat a qualsevol mena de contingut cinematogràfic per assolir la igualtat de condicions. El llenguatge utilitzat complementa la integració de les persones sordes. Així doncs, pot concretar-se que els objectius proposats en relació amb el producte han estat assolits.

Per altra banda, les persones sordes han de poder tenir accés als productes audiovisuals. Tot i la presència de normatives (*UNE 153010*) que dictaminen el sistema de subtitulació a realitzar, hi ha una manca de continguts que disposen d'aquesta accessibilitat. Tal com conclouen els testimonis, cal una major presència de subtitulació i que aquesta sigui realitzada de forma adient per així establir la igualtat de condicions.

Gràcies a la creació del present projecte i la investigació duta a terme, l'autora del mateix pot concloure que, tot i la presència de nous llargmetratges i productes que si representen correctament, la lluita segueix sent necessària per arribar a una equitat. Els oients han de fer pas a les persones sordes perquè la representació i inclusió esdevingui correcta. D'aquesta manera s'incrementa la dignitat i fidelitat en l'aparició del col·lectiu.

És necessari conèixer al col·lectiu i endinsar-se en ell per realitzar la representació, així com deixar pas a actors i actrius sords que representin amb fidelitat com és una persona sorda. Amb la presència d'aquests s'afavoreix la inclusió, la representació i s'aconsegueix deixar de banda els estereotips creats per les persones oients. Si hi ha una major presència de persones sordes en la indústria i es creen oportunitats i representacions correctes, les persones oients podran comprendre que la representació visualitzada necessita evolucionar.

En relació amb el futur del projecte, es plantegen diverses ampliacions possibles per realitzar. En primer lloc, és interessant conèixer el punt de vista de comunitats sordes que són excloses per altres factors, com la seva ètnia i origen. De la mateixa manera, la comunitat LGBTIQ+ i la presència de la sordesa en les dones també resultaria rellevant, per així ajudar a donar veu a grups de persones que pateixen discriminacions variades pel simple fet de ser qui són.

Finalment s'ofereix una valoració personal del projecte. Aquest ha estat un treball d'un gran repte, per assolir tots els processos a realitzar en una única figura i generar un producte remarquant el respecte de la projectista per les persones sordes. S'ha treballat per poder complir amb els objectius i expectatives desitjades, així com après de cadascuna de les etapes de la producció d'aquest. És un projecte que pot evolucionar en el futur per enfortir els seus punts febles i millorar amb totalitat els seus aspectes per seguir recolzant les persones sordes.

8. Referències

8.1. Bibliografia

- Álvarez, M.N. (2014). Subtitulado, videosignado y audiodescripción en la España televisiva actual. *Historia y Comunicación Social*, Vol. 19, (Especial Febrero), 161-172. Recuperat de <https://revistas.ucm.es/index.php/HICS/article/view/45018/42389>
- Asociación Española de Normalización y Certificación. (2012). *Subtitulado para personas sordas y personas con discapacidad auditiva*. Madrid: AENOR.
- Collazo, T., Corzón, T., de Vergas, J.J. (s.d.). Capítulo 32: Evaluación del paciente con hipoacusia. Dins Sociedad Española de Otorrinolaringología y Patología Cervico-Facial SEORL-PCF. (ed.). *Libro Virtual de formación en Otorrinolaringología* (p. 1-14). Recuperat de <https://seorl.net/PDF/Otologia/032%20-%20EVALUACI%C3%93N%20DEL%20PACIENTE%20CON%20HIPOACUSIA.pdf>
- Frigola, S. i Álvarez, F.J. (2018). *La comunitat sorda a Catalunya i la llengua de signes catalana (LSC)*. Recuperat de <https://repositori.upf.edu/handle/10230/44415>
- García, M.B. (2004). *Cultura, educación e inserción laboral de la comunidad sorda*. (Tesi doctoral, Universidad de Granada, Andalucía). Recuperat de <https://hera.ugr.es/tesisugr/17603110.pdf>
- Instituto Nacional de Estadística. (2008). *Encuesta de Discapacidad, Autonomía personal y situaciones de Dependencia (EDAD). Año 2008*. Recuperat de <https://www.ine.es/prensa/np524.pdf>
- Lerner, M. N. (2010). *Narrative Function of Deafness and Deaf Characters in Film*. M/C Journal, 13(3). Recuperat de <https://journal.media-culture.org.au/index.php/mcjournal/article/view/260>

- Lerner, M.N. i Sayers, E.E. (2016). *Film: Deaf Characters*. Recuperat de <https://scholarworks.rit.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2915&context=article>
- Méndez, R. (2010). Figura del intérprete de lengua de signos en educación. *Temas para la educación: Revista digital para profesionales de la enseñanza*, (8), 1-7. Recuperat de <https://www.feandalucia.ccoo.es/andalucia/docu/p5sd7181.pdf>
- Norden, F. M. (1998). *El cine del aislamiento. El discapacitado en la historia del cine*. Colección Poliedro. Escuela Libre Editorial.
- Pérez de la Fuente, O. (2014). Las personas sordas como minoría cultural y lingüística. *Dilemata*, (15), 267-287. Recuperat de http://repositoriocdpd.net:8080/bitstream/handle/123456789/1025/AR_PerezdeLaFuenteO_Laspersonassordascomominoriaculturalylinguistica_2014.pdf?sequence=1
- Schuchman, J.S. (1999). *Hollywood Speaks: Deafness and the Film Entertainment Industry*. University Of Illinois Press.

8.2. Webgrafia

- Artista o Musa. (2021, abril 2). *Maria la Blanco x Artista o Musa [CA]*. [Vídeo]. Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=pyd6C9INahY>
- AudiovisualesUCA. (2021, març 29). *Entrevista: Griselda Zeledón, defensora de los derechos de las personas sordas (2021)*. [Vídeo]. Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=RX1UchpkMWs>
- Berdejo, I., i Caballero, M. (2018). *Clínic Barcelona. Hospital Universitari. ¿Qué es la Sordesa (Hipoacusia)?*. [Consulta: 23 de desembre de 2020]. Recuperat de <https://www.clinicbarcelona.org/asistencia/enfermedades/sordera/definicion>
- Canal Encuentro. (2020, setembre 19). *Día Nacional de las Personas Sordas – Canal Encuentro*. [Vídeo]. Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=AoUyNutiSAs&t=79s>
- CCMA. (s.d.). *Llengua de signes catalana*. [Consulta: 19 de abril de 2021]. Recuperat de <https://www.ccma.cat/atencio/llengua-de-signes/>
- Centímetros cúbicos. (2016, maig 1). *Entrevista a Daniel Molina, el ejemplo de superación de un triatleta con discapacidad*. [Vídeo]. Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=lCs6sDYWsT8>
- Confederación Estatal de Personas Sordas [CNSE]. (s.d.). *Las personas sordas*. [Consulta: 4 de gener de 2021]. Recuperat de http://www.cnse.es/inmigracion/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=250&lang=es
- divulgación dinamica formación. (2018, setembre 30). *Falsos mitos: Personas Sordas*. [Vídeo]. Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=oG3oKHkUpvA>
- Eelyn Lee Productions. (2011). *Life & Deaf*. [Vídeo]. Recuperat de <https://vimeo.com/33483442>

- Enrech, A., i Grugeon, B. (2020). *Directa. Llengua de signes catalana tan visual com invisible*. [Consulta: 22 de desembre de 2020]. Recuperat de <https://directa.cat/llengua-de-signes-catalana-tan-visual-com-invisible/>
- Federació de Persones Sordes de Catalunya. (s.d.). *Nuestros objetivos*. [Consulta: 24 de juliol de 2020]. Recuperat de <http://www.fesoca.org/es/objetivos/>
- FIAPAS. (s.d.). *Quiénes somos*. [Consulta: 29 de desembre de 2020]. Recuperat de <http://www.fiapas.es/quienes-somos>
- Font Bisier, M. (2017, juny 13). *Documental: Inclusión de personas sordas en un proyecto cultural (XMILE)*. [Vídeo]. Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=Pzv2AjGh2fl>
- Fundación CNSE. (s.d.). *Lengua de signos: Conoce la lengua de signos española*. [Consulta: 24 de desembre de 2020]. Recuperat de <http://www.fundacioncnse.org/lengua-de-signos.php>
- Gencat. (2018). *Subvencions per a activitats de desenvolupament de públics per a la cultura*. [Consulta: 30 de desembre de 2020]. Recuperat de <https://cultura.gencat.cat/ca/detall/tramit/Subvencions-per-a-la-creacio-de-publics>
- IQvideo (s.d.). *Company vídeos, social ads and branding dilms at our san franciscà branding agency*. [Consulta: 19 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.iqvideo.net/services/branding-marketing-and-social-video-production-studio-san-francisco>
- Les veus silenciades (2021). *Les veus silenciades TFG*. [Consulta: 20 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.instagram.com/lesveussilenciades.tfg/>
- Les veus silenciades (2021). *Les veus silenciades*. [Consulta: 20 d'abril de 2021]. Recuperat de https://www.youtube.com/channel/UC2tqAe7Az_Pm8D7Tb4NW-CA
- Microsoft. (s.d.). *Microsoft 365*. [Consulta: 3 de gener de 2021]. Recuperat de <https://www.microsoft.com/es-es/microsoft-365/p/microsoft-365-personal/cfq7ttc0k5bf?activetab=pivot:overviewtab>

- National Association of the Deaf. (s.d.). *Casting Deaf Roles in Movies*. [Consulta: 28 de desembre de 2020]. Recuperat de <https://www.nad.org/deaf-roles-in-movies/>
- National Association of the Deaf. (s.d.). *Community and Culture - Frequently Asked Questions*. [Consulta: 27 de desembre de 2020]. Recuperat de <https://www.nad.org/resources/american-sign-language/community-and-culture-frequently-asked-questions/>
- Radiónica. (2019, octubre 30). ¿Cómo perciben los sonidos las personas sordas?. [Vídeo]. Recuperat de https://www.youtube.com/watch?v=Z1UxTTM_8g8
- Spiral Moon Media. (s.d.). *Interior vs Exterior Video Interviews – How to Decide?*. [Consulta: 19 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://spiralmoon.com/interior-vs-exterior-video-interviews-how-to-decide/>
- Trágora Formación. (2017, juliol 11). *Subtitulación para sordos: práctica e investigación / Trágora Formación*. [Vídeo]. Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=tzYcol9Vfyo&t=417s>
- uplatelevision. (2018, març 15). *Comunidades e identidades unidas por el arte sordo*. [Vídeo]. Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=YZdEpCCHqd8>
- World Health Organization. (2020). *Deafness and hearing loss*. [Consulta: 4 de gener de 2021]. Recuperat de <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/deafness-and-hearing-loss>

8.3. Legislació i jurisprudència

Espanya. Real Decreto Legislativo 1/2013, de 29 de novembre, por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley General de derechos de las personas con discapacidad y de su inclusión social. (BOE [en línia], núm. 289, pàg. 95635-95673). < <https://www.boe.es/boe/dias/2013/12/03/pdfs/BOE-A-2013-12632.pdf> > [Consulta: 23 desembre 2020].

Resolución de 10 de abril de 2017, de la Dirección General de Empleo, por la que se registran y publican las tablas salariales para el año 2017 del Convenio colectivo del sector de la industria de producción audiovisual -técnicos-, España, 24 de abril de 2017. (BOE [en línia], núm. 97, pàg. 31842-31851). < <https://www.bncatfilmcommission.com/sites/default/files/Tablas%20salariales%20tecnicos%202017.pdf> >. [Consulta: 3 de gener de 2021].

8.4. Filmografia

Font Bisier, M. (Productor), i Font Bisier, M. (Director). (2016). *XMILE* [Curtmetratge].

Espanya: HT Producciones.

Garey, D., i Hott, L. R. (Directors). (2007). *Through Deaf Eyes* [Documental]. Estats Units

d'Amèrica: PBS Television; Public Broadcasting Service.

Koethe, C. et al. (Producers), i Haines, R. (Director). (1986). *Children of a Lesser God*

[Cinta cinematogràfica]. EE.UU.: Paramount Pictures.

Krasinski, J. (Director), i Paramount Pictures / Platinum Dunes / Sunday Night. (2018). *A*

Quiet Place [Cinta cinematogràfica]. EE.UU.: Paramount Pictures / Platinum

Dunes / Sunday Night.

Lalou, S. (Productor), i Philibert, N. (Director). (1992). *El país de los sordos*

[Documental]. França: Les Filmes d'Ici / La Sept Cinéma / Centre Européen

Cinématographique Rhône-Alpes / BBC / Canal+ / Centre National du Cinéma et

de l'Image Animée / Fondation de France / MKL / Rai 3 / Télévision Suisse-

Romande (TSR).

Slaboshpytskyi, M. (Director), i Ukrainian State Film Agency / Rinat Akhmetov's

Foundation "Development of Ukraine" / Garmata Film Production / The Hubert

Bals Fundo d the Rotterdam Festival (2014). *The Tribe* [Cinta cinematogràfica].

Ucraïna i Holanda: Ukrainian State Film Agency / Rinat Akhmetov's Foundation

"Development of Ukraine" / Garmata Film Production / The Hubert Bals Fundo d

the Rotterdam Festival.

Wald, J. (Productor), i Negulesco, J. (Director). (1948). *Johnny Belinda* [Cinta

cinematogràfica]. EE.UU.: Warner Bros.

Centre adscrit a la

Grau en Mitjans Audiovisuals

**LES VEUS SILENCIADES: REPRESENTACIÓ I ACCESSIBILITAT DE LES PERSONES
SORDES A LA FICCIÓ.**

Estudi de viabilitat

PAULA VEGA I CRUZ

TUTOR/A: SÀGAR MALÉ

CURS 2020-21

Índex

Índex de figures	III
1. Planificació	1
1.1. Planificació inicial	1
1.2. Desviacions	5
2. Anàlisi de la viabilitat tècnica	7
3. Anàlisi de la viabilitat econòmica	9
3.1. Pla de finançament	9
3.2. Costos de producció. Pressupost	10
3.3. Estudi de mercat	11
4. Aspectes legals	13
5. Referències	15
5.1. Materials	15
5.2. Permisos	19
5.3. Convocatòries i aspectes legals	21

Índex de figures

Figura 1. Cronograma de Les veus silenciades	4
--	---

1. Planificació

1.1. Planificació inicial

Per tal de dur a terme aquest projecte s'han desenvolupat tota una mena de tasques, les quals també es fan constar al cronograma. Aquestes són sintètiques i han estat susceptibles de patir variacions. Certes tasques ocorren de forma paral·lela i d'altres de forma consecutiva, ja que així ho demanava el projecte. A més, s'inclouen les tasques que s'estableixen com a fita.

Així doncs, les tasques són les següents: la investigació i recerca del món sord al sector audiovisual, considerant el sector signant i l'oralista (setembre – gener); la recerca i visionat de productes audiovisuals de ficció, així com la selecció de les pel·lícules i ficcions seriadades pertinents i la investigació en relació amb els personatges sords que hi apareixen (setembre – febrer); la cerca de referents i antecedents (setembre – gener); recerca dels processos d'accessibilitat (octubre – gener); el contacte amb associacions del món audiovisual, contacte amb els possibles testimonis i amb plataformes del sector (octubre – febrer); realització de la primera versió de les preguntes (desembre – gener); entrega de l'Avantprojecte (12 de febrer); selecció dels testimonis (febrer - març); segona formulació de les preguntes (gener – febrer) i els processos de la Preproducció del producte, on s'inclouen la realització dels permisos pertinents, la creació de la imatge visual, la creació dels comptes a les xarxes socials anteriorment mencionades i la formulació final de les preguntes (febrer – abril).

A més, en relació amb aquestes, s'afegeixen les següents: entrega de la Memòria intermèdia (22 d'abril); Producció de la peça audiovisual (24 d'abril); processos de la Postproducció de les entrevistes, amb l'edició, correcció de color i subtitulació, així com la maquetació (abril – juny/juliol) i l'entrega final i presentació del projecte (juny – juliol).

Per altra banda, els processos queden assignats a individus que ajuden i col·laboren en el projecte. Aquesta assignació se centralitza en l'etapa de Producció, ja que en la Preproducció

té un paper protagonista l'autora del projecte, així com la presència de l'entitat ACAPPS i la intèrpret de llengua de signes Núria Martínez.

Els testimonis de les entrevistes són: Laura Galiano, Gemma Pons, Dolors Torrents, Nadia Catherine León, Edgar Murillo i Francisco Rus. En companyia d'aquests s'hi troba la presència de la intèrpret de LSC, la Núria Martínez. Tots col·laboren de forma voluntària.

L'equip tècnic està conformat per les següents integrants: la direcció del projecte es realitza gràcies a l'autora del mateix (Paula Vega); l'Ajudant de Direcció (Ona Sánchez); es poden trobar tres operadores de càmera (Marta Subirà, Ariana Goás i Pol Pastor) i una Ajudant de càmera (Laila Medina) que també durà a terme tasques d'il·luminació; la Cap de So (Maria López) i la Foto-Fixe (Laura López). Finalment, l'edició completa de les entrevistes també l'ha realitzat l'autora d'aquest projecte. Així doncs, és un equip de 8 persones.

1.1.1. Cronograma

El cronograma elaborat comprèn tots els processos desenvolupats des de l'etapa d'ideació del projecte fins a l'etapa final d'aquest: l'entrega i presentació del Treball de Final de Grau. Doncs, té els seus inicis al setembre (2020) i finalitza al mes de juliol (2021). Les fites més destacables es recullen amb el color groc (a la columna "Tasques") i en color negre dins del cronograma. S'usen diversos tons cromàtics per identificar les fases.

Figura 1. Cronograma de *Les veus silenciades*. Cronograma del Treball Final de Grau corresponent. Elaboració pròpia (2021).

1.2. Desviacions

En relació amb les anteriors entregues realitzades, el projecte ha seguit la seva evolució: s'han determinat nous punts, creat de nous i s'han fet evolucionar la majoria d'apartats, per tal de poder actualitzar el projecte. A més, s'han realitzat modificacions en relació amb l'estil, estructura i adequacions a l'estil demanat. Aquestes desviacions han estat previstes.

Per altra banda, en relació amb la formulació de les preguntes de l'entrevista: aquestes han evolucionat, tal com es presenta en l'Annex IV, a causa de la reformulació i revisió d'aquestes amb l'ajuda de la investigació realitzada, així com per la presència de la revisió per part de l'intendent Núria Martínez i el tutor del projecte, en Sàgar Malé.

L'establiment de la data de rodatge, la localització principal i la localització secundària han estat desviacions destacables. La localització exterior ha patit canvis. El primer espai viable no resultava disponible per la filmació i finalment es va disposar del Parc de Cervantes. S'ha executat un Pla B d'actuació per emergències climàtiques que també va ser descartat.

D'altra banda, s'han realitzat modificacions en relació amb certs materials a usar durant la jornada. L'equip de càmera, l'apartat "Altres" i el cost real final, entre d'altres, són les seccions que s'han modificat. Aquestes modificacions no es podien contemplar anteriorment i s'han dut a terme durant la Postproducció. El pressupost complet pot trobar-se a l'Annex VI.

El Cronograma també ha patit canvis evolutius: les tasques corresponents a la Preproducció han estat ampliades per l'obtenció dels permisos corresponents i la creació de les xarxes socials. En relació amb la Postproducció, s'ha incorporat la realització d'un *Tràiler* i la presentació del projecte al Festival Inclús. Finalment, s'han trobat imprevistos durant l'etapa d'edició, fet que ha suposat finalment usar *Davinci Resolve* com a programa d'edició (més enllà del color), i imprevistos en relació amb el so de certes entrevistes, suposant la seva eliminació.

2. Anàlisi de la viabilitat tècnica

Els elements necessaris per a la realització del rodatge d'aquest projecte s'obtenen gràcies al lloguer del material a través de la plataforma Sermat del centre universitari Tecnocampus Mataró, la qual permet el lloguer de material a l'alumnat de franc. Cal considerar el temps de lloguer i el cost que suposarien aquests, el qual es pot trobar a l'apartat corresponent del Pressupost. Els materials que no disponibles s'obtenen gràcies a integrants de l'equip tècnic del projecte.

En relació amb els recursos humans, l'equip tècnic actua de forma voluntària, així com els testimonis i la intèrpret del projecte, considerant el preu de les dietes i els transports corresponents de les protagonistes.

L'equip tècnic s'ha obtingut gràcies a ser companyes de grau i conegudes de l'autora. Per altra banda, la cerca de la localització ha estat duta a terme per l'autora del projecte. S'ha realitzat la cerca d'un espai exterior, de caràcter públic i ampli, el menys sorollós possible (amb el permís corresponent). Per tenir el control de tots els factors possibles, s'ha realitzat la cerca d'una localització secundària interior, com a pla secundari d'actuació (finalment descartat).

3. Anàlisi de la viabilitat econòmica

3.1. Pla de finançament

Per poder dur a terme una producció ajustada al pressupost del projecte, el qual s'aproxima als 80 €, es gaudeix del lloguer del material a través de Sermat (0 €). Així doncs, les despeses previstes giren entorn del cost dels transports, dietes i imprevistos del rodatge. Tot i que el pressupost de l'autora era molt ajustat, s'ha considerat fer aquesta possible inversió monetària, ja que les alternatives de finançament concebudes per aquest projecte no s'ajustaven a les característiques d'aquest. Així doncs, no ha estat viable ni aconsellable dur a terme finançaments estudiats com Verkami, Crowfounding o Paypal. Per tant, la font principal de finançament actual són els recursos propis de l'autora, així com l'ajuda i despesa familiar que aquesta suposa.

Per altra banda, es realitza una cerca d'alternatives en relació amb el finançament, optant per convocatòries públiques, privades i festivals als quals participar per així poder fer difusió del projecte, donar visibilitat al col·lectiu i poder, en un futur, trobar finançament per una possible ampliació d'aquest. Seguint amb aquesta branca, s'ha realitzat una cerca de suport en associacions i col·lectius relacionats amb la sordesa, per aconseguir suport econòmic i així també poder revertir la despesa realitzada. Tot i que no s'han trobat resultats es planteja realitzar una cerca futura amb el producte completament finalitzat.

Els sistemes de finançament previstos de participació són els següents. Cal considerar la participació en les edicions futures, així com els períodes d'obertura.

- 3ª convocatòria de projectes audiovisuals amb l'objectiu de buscar nous talents i formats de continguts per al canal 33. Crida arran del conveni entre la CCMA i l'ICEC (CCMA, 2020).
- Convocatòria general de Subvencions 2021 per l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB) (ICUB, s.d.).

- Festival Inclús. Convocatòria 2021 Inclús. Festival internacional de cine y discapacidad de Barcelona (Inclús, 2021).

3.2. Costos de producció. Pressupost

El pressupost queda desglossat en diversos apartats específics. Es presenta un pressupost total, representatiu del cost del projecte, i un pressupost “Real”, que fa constar el que realment costarà a l'autora la següent producció. El pressupost actual (el més actualitzat) es pot trobar a l'Annex VI. Tot i això, es deixa constància de les seves característiques.

Recursos Materials s'ha dut a terme gràcies als preus determinats per les cases de lloguer¹ AvisualPRO, Club CinemaLab, Visualrent, Alquilavisual, 16 nou, Daylight Studios, Aclam, Polo Rental, entre d'altres, així com els costos de materials² Blackmagicdesign, i Casanovafoto, entre d'altres. Davant d'això, el cost (real) dels materials ha estat de 12,75 €, ja que els materials són proporcionats per Sermat (Tecnocampus Mataró). Els materials llogats consten com a període d'un dia (una jornada de 8 h), tal com dictaminen aquestes empreses. En canvi, el lloguer real del material és de 5 dies, segut a la normativa de Sermat. El preu del material, en cas de fer el lloguer a empreses externes, és de 3667,45 €.

Per altra banda, el pressupost dels Recursos Humans del projecte dut a terme amb els salaris dictaminats per el *Convenio colectivo del sector de la industria de producción audiovisual-técnicos-*, al *Boletín Oficial del Estado* (2017), el sou requerit per la feina del colorista i el cost de la intèrpret. Aquests darrer cost s'ha establert amb la pròpia intèrpret, així com l'acte voluntari dels testimonis (ItemProduccions, s.d.).

El preu real de l'equip tècnic i artístic ha estat de 0 €. El cost d'aquest sector, seguint el que determinen els convenis, és de 1147,42 €, despesa que no ha estat realitzada per l'autora.

¹ Les empreses de lloguer es troben citades a les referències d'aquest apartat.

² Les empreses de compra es troben citades a les referències d'aquest apartat.

El cost anterior s'ha valorat de forma setmanal (setmana de 40 hores, 5 dies), però el pressupost fa constar el que suposaria una jornada de 8 hores (1 dia), ja que el temps de rodatge és d'una jornada d'un dia. Finalment, també s'agrupen al pressupost les dietes i transports de l'equip complet, però el cost real només té en compte les dietes de tots els integrants, els transports relacionats amb els testimonis i la intèrpret, i per això es fa constar el preu del bitllet senzill dels Transports Metropolitans de Barcelona (s.d.).

Per altra banda, el cost real dels Aspectes legals és de 4 €, preu de la inscripció per la participació en el Festival Inclús. La inscripció a la SGAE (s.d.) és un factor a determinar en el futur.

3.3. Estudi de mercat

El projecte i producte realitzat s'enfoca en poder ser visualitzat i consumit per aquelles persones que tenen un interès a conèixer i descobrir el món de les persones sordes, focalitzant-se en la representació. Per tant, el públic potencial són les persones les quals mai s'havien qüestionat aquest factor i tenen l'objectiu de conèixer més sobre un sector concret. Per altra banda, la comunitat sorda i les persones oients en relació amb aquesta esdevenen també consumidors del producte, perquè s'hi poden veure reflectides en els testimonis.

Com el canal de distribució principal és la plataforma YouTube, i com a conseqüència, la conta d'Instagram realitzada, un altre possible públic són aquelles persones interessades a realitzar cerques dels termes "entrevista" i "persones sordes".

Per altra banda, les associacions i entitats en relació amb les persones sordes són susceptibles d'estar interessades en el projecte, com ACAPPS o la CNSE, per així donar a conèixer, i desmitificar, a les persones sordes. A més, el Festival Inclús també és un dels possibles espais d'interès, ja que es recullen diversos formats audiovisuals en relació amb les discapacitats d'arreu del món. Així doncs, el projecte pot participar en aquest.

4. Aspectes legals

Per tal que el producte esdevingui reglat, s'ha obtingut el permís de rodatge (vegeu Annex VII) pertinent de la localització exterior (Parc de Cervantes, Barcelona). Aquest és un permís específic a “Espais verds públics i platges” proporcionat per la Barcelona Film Commission (Barcelona Film Commission, s.d.).

El projecte també compta amb els permisos en relació amb els drets d'imatge dels testimonis i la intèrpret, seguint el *Contrato de cesión de derechos de imagen – Sencillo* i el *Contrato de cesión de derechos de imagen de menores* de la BFC. Per altra banda, es té en compte la situació pandèmica mitjançant la realització de formularis de prevenció de la Covid-19. La documentació mencionada pot trobar-se als Annexos VIII i IX.

Els drets d'autor (de la creadora del projecte), els interessos col·lectius i els drets morals es tenen en consideració. Tot i això, cal esmentar que el Registre de la Propietat Intel·lectual va fer saber a l'autora que les dimensions del producte a presentar no requerien una inscripció. Així doncs, tot i que a hores d'ara no s'ha dut a terme un registre en la Societat d'Autors, s'inclou en el pressupost com a possibilitat. Finalment, s'utilitza el so ambient d'una filmació d'un parc extern al del projecte per la seva qualitat sonora, seguint les característiques legals d'aquest: el seu lliure ús (Create Video, 2018).

5. Referències

5.1. Materials

- Aclam. (s.d.). *ND 0,9 (67mm)*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.aclamfoto.com/es/material-de-ocasion/nd-09-3-bl-8x-67mm-segunda-mano.html>
- Adobe. (s.d.). *Adobe Premiere Pro*. [Consulta: 3 de gener de 2021]. Recuperat de <https://www.adobe.com/es/products/premiere.html>
- Alquilavisual. (s.d.). *Arri 650 Plus*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://alquilavisual.es/iluminacion/arri-650-plus>
- Alquilavisual. (s.d.). *50mm f/1.8 OSS*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://alquilavisual.es/objetivos/sony-e-50-mm-f-1-8-oss>
- Amazon (s.d.). *Amazon Basics – Pilas alcalinas AA de 1,5 voltios, gama Performance, paquete de 48 (el aspecto puede variar)*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de https://www.amazon.es/AmazonBasics-alcalinas-Performance-Paquete-variable/dp/B00MNV8E0C/ref=sr_1_5?dchild=1&keywords=pila+aa&qid=1618473388&sr=8-5
- Amazon. (s.d.). *Mascarilla FFP2 CE 1463 WottoCare, 20 uds FFP2 Protección Personal. Olsa Individual. Alta filtración. Pinza Nasal Suave/Ajustable, Mascarilla Profesional Libre de Grafeno*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de https://www.amazon.es/Mascarilla-WottoCare-Protecci%C3%B3n-filtraci%C3%B3n-Profesional/dp/B08VD6655G/ref=sr_1_2?dchild=1&keywords=mascara+ffp2&qid=1618474301&sr=8-2
- Amazon. (s.d.). *SanDisk Ultra SDHC, Tarjeta de memoria de 32 GB, hasta 120 MB/s, Class 10, UHS-I y V10*. [Consulta: 3 de gener de 2021]. Recuperat de

https://www.amazon.es/SanDisk-Ultra-Tarjeta-memoria-hasta/dp/B08GYG6T12/ref=sr_1_5?dchild=1&keywords=tarjetas%2Bsd%2B32gb&qid=1609616751&sr=8-5&th=1

Amazon. (s.d.). *Sanytol – Gel de Manos Desinfectante Hidroalcohólico, Sin Enjuague, Hipoalergénico – Dosificador de 250ml*. [Consulta: 21 d’abril de 2021]. Recuperat de https://www.amazon.es/Sanytol-Gel-Manos-Higienizante-250Ml/dp/B004TQNUU8/ref=sr_1_9?dchild=1&keywords=gel+hidroalcoholico&qid=1618474430&rdc=1&sr=8-9

AvisualPRO. (s.d.). *Cable HDMI 1m*. [Consulta: 21 d’abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/categoria-producto/accesorios/cables-conectores/>

AvisualPRO. (s.d.). *Canon EOS C100 Mark II*. [Consulta: 21 d’abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/tienda/canon-eos-c100-mark-ii-2/>

AvisualPRO. (s.d.). *Ceferino Avenger A2030DKIT*. [Consulta: 21 d’abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/tienda/ceferino/>

AvisualPRO. (s.d.). *Flexension con bandera negra Avenger*. [Consulta: 21 d’abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/categoria-producto/iluminacion/banderas-hollywoods/>

AvisualPRO. (s.d.). *Grabadora digital Zoom H4n Pro*. [Consulta: 21 d’abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/manufacturer/zoom/>

AvisualPRO. (s.d.). *Kit 5 filtros Schneider: ND 3, ND 6, ND 9, ND 12 y Polarizador Linear True*. [Consulta: 21 d’abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/tienda/kit-5-filtros-schneider-nd-3-nd-6-nd-9-nd-12-polarizador-linear-true/>

AvisualPRO. (s.d.). *Kit 3 focos LED Dedolight DLED4BI bicolor 40W 2700K – 6000K*. [Consulta: 21 d’abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/tienda/kit-3-focos-led-dedolight-dled4bi-bicolor-40w-2700k-6000k/>

AvisualPRO. (s.d.). *Micrófono de condensador direccional RODE Videomic Pro*. [Consulta: 21 d’abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/manufacturer/rode/>

- AvisualPRO. (s.d.). *Monitor/Grabador Atomos 5" Ninja V 4k 60p*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/tienda/monitorgrabador-atomos-5-ninja-v-4k-60p/>
- AvisualPRO. (s.d.). *Objetivo Samyang XEEN EF 14mm T/3.1*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/categoria-producto/opticas/samyang/xeen/>
- AvisualPRO. (s.d.). *Pack 2 baterías Dynacore V-Lock D-155MS*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/tienda/pack-2-baterias-dynacore-v-lock-d-155ms/>
- AvisualPRO. (s.d.). *Palio AVenger 12"x12" (360x360cm) con tela de seda artificial blanca*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/tienda/palio-avenger-12x12-360x360cm-tela-seda-artificial-blanca/>
- AvisualPRO. (s.d.). *Trípode Manfrotto Befree Live*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.avisualpro.es/categoria-producto/tripodes/video-tripodes/manfrotto/>
- Blackmagicdesign. (s.d.). *DaVinci Resolve 17*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.blackmagicdesign.com/products/davinciresolve/>
- Casanovafoto. (s.d.). *Zeiss kit limpieza objetivo*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.casanovafoto.com/zeiss-kit-limpieza-objetivo-2096-685.html>
- Club CinemaLab. (s.d.). *ALQUILER DIA – SONY NEX – VG900 35mm Full Frame Montura E*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.facebook.com/commerce/products/2380531102064622/>
- Daylight Studios. (s.d.). *Bastidor de aluminio 120x120cm*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://daylightstudios.com/alquiler/bastidor-de-aluminio-120-x-120-cm/>
- Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya. (s.d.). *Bitllets*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.fgc.cat/bitllets/bitllets-fgc/>

Fnac. (s.d.). *Portátil MSI Modern 15 A10RB-025ES 15,6" Negro*. [Consulta: 3 de gener de 2021]. Recuperat de <https://www.fnac.es/Portatil-MSI-Modern-15-A10RB-025ES-15-6-Negro-Ordenador-portatil-PC-Portatil/a7297099>

Gencat. (s.d.). *Bitllet senzill*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de http://rodalies.gencat.cat/ca/tarifes/servei_rodalia_barcelona/nomes_rodalies/

Ikea. (s.d.). *Cadires*. [Consulta: 3 de gener de 2021]. Recuperat de <https://www.ikea.com/es/ca/cat/cadires-fu002/>

ItemProduccions. (s.d.). *Tarifas*. [Consulta: 3 de gener de 2021]. Recuperat de <itemproduccions.com/wp-content/uploads/2017/07/Tarifas-ITEM-Produccions.pdf>

PCComponentes. (s.d.). *L-Link SAI 900VA*. [Consulta: 3 de gener de 2021]. Recuperat de https://www.pccomponentes.com/l-link-sai-900va?gclid=Cj0KCQiA0MD_BRCTARIsADXoopYaK_Kx3mPLJJQbrrauEaac84objO8CjkCBIsW8XvJx9UVN0uUcioaAiB-EALw_wcB&

Polo Rental. (s.d.). *Trípode jirafa ligero*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://www.polorental.com/alquilar-camara-valencia/tripode-jirafa-ligero/>

Transports Metropolitans de Barcelona. (s.d.). *Bitllet senzill*. [Consulta: 3 de gener de 2021]. Recuperat de <https://www.tmb.cat/ca/tarifes-metro-bus-barcelona/senzills-i-integrats/bitllet-senzill>

Visualrent. (s.d.). *Alquiler objetivo tamron 17-28 f2,8 Di III (Sony E) Madrid*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://visualrent.es/producto/alquiler-objetivo-tamron-17-28-f28-di-iii-sony-e-madrid/>

16 nou. (s.d.). *Pórex 1x1,2m*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://16nou.com/producto/porex-1x12/>

16 nou. (s.d.). *Trípode Libec TH-650DV*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de <https://16nou.com/producto/tripode-libec-650/>

5.2. Permisos

Barcelona Film Commission. (s.d.). *Descargas. Cesión de derechos de imagen personal.*

[Consulta: 31 de desembre de 2020]. Recuperat de

<https://www.bcncatfilmcommission.com/es/descargas>

Barcelona Film Commission. (s.d.). *Descàrregues. Convenis col·lectius.* [Consulta: 31 de desembre de 2020]. Recuperat de

<https://www.bcncatfilmcommission.com/ca/desc%C3%A0rregues>

Barcelona Film Commission. (s.d.). *Rodar en Barcelona.* [Consulta: 31 de desembre de 2020]. Recuperat de [https://www.bcncatfilmcommission.com/es/rodar-en-](https://www.bcncatfilmcommission.com/es/rodar-en-barcelona#page-directory-item-1)

[barcelona#page-directory-item-1](https://www.bcncatfilmcommission.com/es/rodar-en-barcelona#page-directory-item-1)

5.3. Convocatòries i aspectes legals

Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. (2020). *Convocatòria de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA per la selecció de projectes de continguts audiovisuals*. Recuperat de

<http://statics.ccma.cat/multimedia/pdf/5/4/1602196529345.pdf>

Create Video. (2018, juny 17). *City Park Sounds Effects From Jericho Beach in Vancouver, BC w/Rabbits, Pedestrians, Cyclists*. [Video]. Recuperat de

<https://www.youtube.com/watch?v=TMeBeyFEEII&t=25s>

Inclús. (s.d.). *Convocatòria 2021*. [Consulta: 19 d'abril de 2021]. Recuperat de

<http://inclus.cat/ca/concurso-audiovisual.html>

Inclús. (2021). *Festival internacional de cine y discapacidad de Barcelona. Bases para la inscripción de pelúclas para la Selección Oficial*. Recuperat de

<http://inclus.cat/mm/file/BASES%20FI%202021.pdf>

Institut de Cultura de Barcelona (ICUB). (s.d.). *Convocatòria general 2021*. [Consulta: 21 d'abril de 2021]. Recuperat de

<https://www.barcelona.cat/barcelonacultura/ca/icub/subvencions/convocatoria-general-2021>

Registro de la Propiedad Intelectual. (s.d.). *Obras cinematográficas y audiovisuales. Tasas*. [Consulta: 3 de gener de 2021]. Recuperat de

<http://www.culturaydeporte.gob.es/cultura/areas/propiedadintelectual/mc/rpi/registro-obras/como-registrar/audiovisual.html>

SGAE. (s.d.). *Hola Socio. Eres el motor de la cultura*. [Consulta: 21 d'abril de 2021].

Recuperat de http://www.sgae.es/es-ES/SitePages/corp-yocreo_PROBLEM.aspx

Sociedad General de Autores y Editores. (s.d.). *¿Cuánto cuesta ser socio de la SGAE?*.

[Consulta: 3 de gener de 2021]. Recuperat de <http://www.sgae.es/es-ES/SitePages/corp-ayudaP2.aspx?i=53>

Centre adscrit a la

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona

Grau en Mitjans Audiovisuals

**LES VEUS SILENCIADES: REPRESENTACIÓ I ACCESSIBILITAT DE LES
PERSONES SORDES A LA FICCIÓ.**

Annexos

PAULA VEGA I CRUZ

TUTOR/A: SÀGAR MALÉ

CURS 2020-21

Índex

Índex de figures	III
Índex de taules	V
Annex I. <i>Storyboard</i>	1
Annex II. Planta de rodatge	3
Annex III. Xarxes socials de <i>Les veus silenciades</i>	5
Annex IV. Entrevista final.....	9
Annex V. Pla de rodatge principal.....	13
Annex VI. Pressupost final.....	15
Annex VII. Permís de rodatge en exterior.....	19
Annex VIII. Cessió de drets d'imatge	23
Annex IX. Qüestionari de salut Covid-19	29

Índex de figures

<i>Figura 1. Storyboard de Les veus silenciades.....</i>	<i>1</i>
<i>Figura 2. Planta de càmera de Les veus silenciades.</i>	<i>3</i>
<i>Figura 3. Canal de Youtube de Les veus silenciades.</i>	<i>5</i>
<i>Figura 4. Publicacions realitzades i futures de @lesveussilenciades.tfg.</i>	<i>7</i>
<i>Figura 5. Permís de rodatge en exterior de la BFC.....</i>	<i>22</i>
<i>Figura 6. Cessió de drets d'imatge dels testimonis.....</i>	<i>28</i>
<i>Figura 7. Qüestionari de Covid-19.</i>	<i>35</i>

Índex de taules

<i>Taula 1. Pla de rodatge principal.</i>	13
<i>Taula 2. Recursos materials del Pressupost.</i>	15
<i>Taula 3. Recursos humans del Pressupost.</i>	16
<i>Taula 4. Aspectes legals del Pressupost.</i>	17
<i>Taula 5. Altres aspectes.</i>	17
<i>Taula 6. Pressupost total del projecte.</i>	18
<i>Taula 7. Pressupost real del projecte.</i>	18

Annex I. Storyboard

A continuació es presenta el *storyboard* desenvolupat com a base i complement a la imatge visual plantejada durant la fase de Preproducció que s'ha desitjat aconseguir. Aquest *Storyboard* és de caràcter orientatiu i simbòlic, per tal de reflectir els tipus de plans a aconseguir i l'orientació dels testimonis respecte a la càmera. Està enfocad de cara a l'obtenció final del producte.

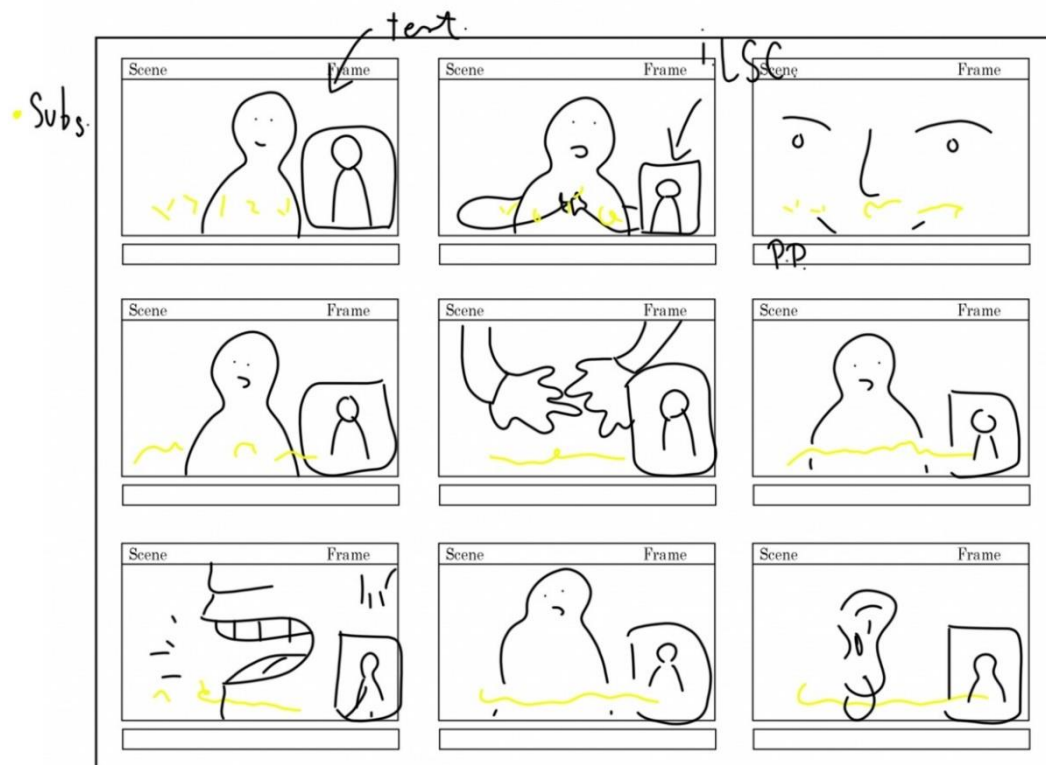

Figura 1. Storyboard de *Les veus silenciades*. Autor: Paula Vega. Ordre de seqüència de plans del projecte. Elaboració pròpia (2021).

Annex II. Planta de rodatge

A continuació es presenta la Planta de rodatge orientativa en relació amb la ubicació exterior on té lloc el rodatge de *Les veus silenciades*. Es desenvolupa durant la Preproducció, tenint en compte el seu caràcter simbòlic i els canvis que ha patit des de la seva creació fins a la jornada de rodatge.

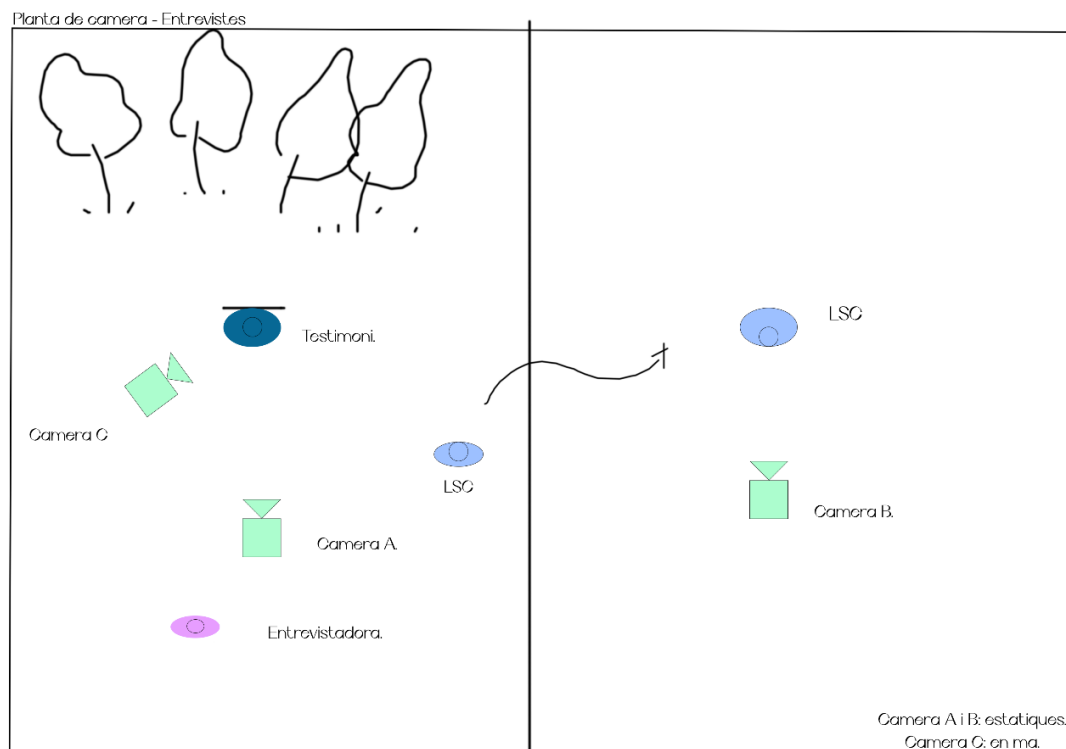

Figura 2. Planta de càmera de *Les veus silenciades*. Autor: Paula Vega. Planta de càmera orientativa de la localització exterior. Elaboració pròpia (2021).

Annex III. Xarxes socials de *Les veus silenciades*

Les xarxes socials creades per fer difusió del projecte són Instagram i YouTube, plataforma de publicació de les entrevistes. Aquí es mostra la imatge visual generada (i unificada) per ambdues plataformes i les publicacions realitzades. A Instagram també s'hi poden trobar fotografies de la jornada de rodatge realitzades per la fotògrafa del projecte, la Laura López.

En relació amb el canal de YouTube: s'ha dut a terme un *banner* amb la informació pertinent en relació amb els testimonis i indicacions de caràcter acadèmic. Per altra banda, també s'hi pot trobar la imatge de perfil realitzada, la qual resulta ser un *zoom* a una orella amb un audiòfon.

Figura 3. Canal de YouTube de Les veus silenciades. Autor: Les veus silenciades.

Banner del canal realitzat per YouTube. Elaboració pròpia (2021).

La imatge visual generada té continuació a Instagram. La plataforma s'utilitza per donar visibilitat a les xarxes del projecte i permetre la compartició de les publicacions dutes a terme. L'estètica visual consta d'una franja inicial d'introducció, els noms dels testimonis i les fotografies personals d'aquests.

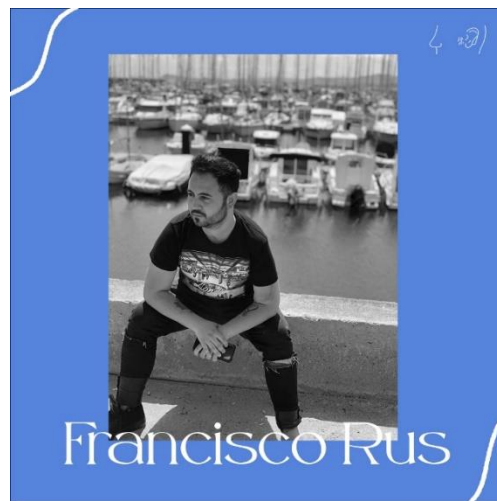
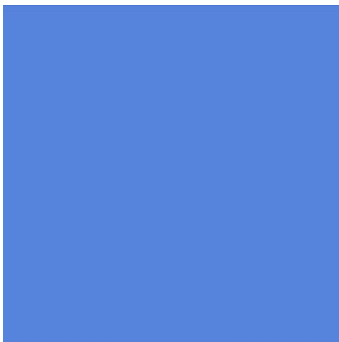

Figura 4. Publicacions realitzades i futures de @lesveussilenciades.tfg. Autor: Paula Vega. Publicacions realitzades en relació amb el projecte. Elaboració pròpia (2021).

Annex IV. Entrevista final

Les preguntes de l'entrevista a realitzar ha patit canvis al llarg de la seva evolució. A continuació s'adjunten les preguntes finals a formular, revisades pel tutor del projecte, en Sàgar Malé, i la intèrpret de LSC Núria Martínez, assegurant la seva comprensió i configuració signar-les de forma correcta.

PREGUNTES ENTREVISTA (Versió final)

Segon esbós realitzat de les possibles preguntes formulades als testimonis sords.

Preguntes:

1. Presentat: quin és el teu nom i edat? Que t'agrada? Quines són les teves aficions?
2. Quin sistema de comunicació utilitzes i per què?
3. Com influeix la teva sordesa en el teu entorn més proper?
4. Com ha estat créixer com a persona sorda en la societat d'avui en dia?
5. Ets cinèfil/a?
 - a. Quin és el teu primer record al cinema?
 - b. Quin tipus de cinema t'agrada?
6. Com veus a les persones sordes dins del cinema?
7. Has vist mai una pel·lícula o sèrie on apareguin persones sordes?
 - a. En cas negatiu: encara que no hagi vist quina representació es realitza, com t'agradaria estar representada?
 - i. Com creus que es realitza la representació ja existent?

ii. Quin punt de vista creus que agafa més pes?

b. En cas afirmatiu:

Et sentis representada, com a persona sorda, en continguts de ficció com pel·lícules i sèries?

a) En cas afirmatiu: Quina és la representació principal que et ve al cap? (Pot ser un personatge, diversos, trets característics de personatges...)

i. Què és el que més et va ressonar?

ii. Què haguessis canviat d'aquesta representació?

b) En cas negatiu: quines són les mancances que has trobat?

8. T'hauria ajudat que apareguessin persones sordes amb càrrecs d'importància a la ficció que poguessis agafar com a referents durant el teu dia a dia?

9. Com t'ha influït créixer com a persona sorda amb poca representació al cinema?

a. Et senties representada com a persona sorda en aquests continguts (en cas d'haver-hi representació)?

b. Et senties representada en altres aspectes?

c. Com et sentiries identificada si hi hagués un personatge sord?

10. Com et fa sentir que les persones sordes siguin representades segons la visió dels oients? Per exemple: a una pel·lícula apareix un personatge sord (es veu que és sord) però qui fa la pel·lícula (director) és una persona oient.

11. En altres casos els personatges sords es mostren com a persones més dèbils i que necessiten altres persones per poder realitzar una vida "normal". A més, les discapacitats, de forma generalitzada, han quedat lligades a personatges "idiotitzats", marginats i considerats d'inferiors només pel fet de comptar amb una "discapacitat".

Què opines d'aquest tipus de representació?

Hi ha certesa en la necessitat d'ajuda / dependència de les persones amb sordesa?

12. Al cinema, normalment, queda més representat el grup de persones sordes signants, ja que és més identificable i visual. Les persones sordes oralistes, però, es representen en menor mesura, ja que aquestes usen la comunicació oral i passen "desapercebudes". Quin és el teu punt de vista davant la representació de les persones sordes en tant que signants u oralistes?
 - a. Et resulta insignificant i consideres que ja la simple representació del col·lectiu és important?
 - b. Consideres que cal representar un grup concret?
 - c. Quin és el teu punt de vista davant la interacció entre els sords signants i els sords oralistes a les produccions cinematogràfiques?
13. Quin és el teu punt de vista davant l'aparició d'actors oients que encarnen a personatges sords? Consideres que és un fet vàlid o caldria una major presència d'actors sords?
14. Tant si has vist persones sordes a la ficció com si no: com t'agradaria que el teu col·lectiu fos representat?
15. Proposta de canvi: què t'agradaria veure en aquests productes de ficció en relació amb les persones sordes?

Annex V. Pla de rodatge principal

Taula 1. Pla de rodatge principal.

Productor				PAULA				Contacto en rodaje			
PAULA VEGA				65370257				PAULA VEGA 65370257			
Director				PAULA VEGA				65370257			
Dtor de producció				ONIA SÁNCHEZ				696370033			
Hospital més cercano								ARANECER			
Direcció 1				Hospital Clínic				TIEMPO			
C. de Villarreal, 170, 08036 Barcelona								HUMEDAD			
LES VEUS SILENCIADES DISSABTE 24 D'ABRIL											
HORARIO								8:30h - 16:30h			
NOTA 1: Divendres 22, recollir material a Serrat. NOTA 2: Al 4t testimoni es canvia de ubicació. Si las condiciones son malas el rodaje se trasladó al día 24 en La Borne (ver plan de rodaje a)								LOCALIZACIÓN 1: Parc de Cervantes, Avinguda Diagonal, 706, 08034 Barcelona.			
SECUENCIAS	DECORADO Y DESCRIPCIÓN			PERSONAJE	D/N	HORAS	LOCALIZACIÓN/NOTAS				
1	EXT. DIA. PARC DE CERVANTES. Entrevista a Gemma Pons. Plans PP de la Gemma.			1	D	9:30-10:30	Signant *				
2	EXT. DIA. PARC DE CERVANTES. Entrevista a Laura Galiano. Plans PP de la Laura.			2	D	10:30-11:30	Signant.				
3	EXT. DIA. PARC DE CERVANTES. Entrevista a Dolores Torrents. Plans PP de la Dolores.			3	D	11:30-12:30	Oralista				
4	EXT. DIA. PARC DE CERVANTES. Entrevista a Nadia Catherine. Plans PP de la Nadia.			4	D	13:00-14:00	Oralista * Es fa canvi d'ubicació.				
5	EXT. DIA. PARC DE CERVANTES. Entrevista a Francisco Rus. Plans PP de'n Francisco.			5	D	14:00-14:45	Oralista				
6	EXT. DIA. PARC DE CERVANTES. Entrevista a Edgar Murillo. Plans PP de l'Edgar.			6	D	14:45 - 15:30	Signant *				
7	EXT. DIA. PARC DE CERVANTES. Plans PP dels testimonis. Plans recurs de l'espai (parc) del rodatge (set) i de l'entrevistadora (Paula).			-	D						
#	TESIMONI	PERSONAJES		ECDT*	MAKE UP	LISTO	MENOR	OBSERVACIONES ESPECIALES			
1	Gemma Pons			E, T		9:30	NO				
2	Laura Galiano			E, T		10:30	SI				
3	Dolores Torrents			E, T		11:30	NO				
4	Nadia Catherine			E, T		13:00	NO				
5	Francisco Rus			E, T		14:00	NO				
6	Edgar Murillo			E, T		14:45	NO				
ECDT*: son las siglas de EMPEZA (empeza rodaje), CONTINÚA (ya empezó rodaje y continúa), DESCANSA (descansa ese día) y TERMINA (es su último día)											
NOTAS DE PRODUCCIÓN											
Nota de producción 1: Gravar Plans recurs (PP, set, plans recurs espai, plans entrevistadora).					Nota de producción 5:						
Nota de producción 2: Gravar Ambient tone.					Nota de producción 6:						
Nota de producción 3:					Nota de producción 7:						
Nota de producción 4:					Nota de producción 8:						
PUESTO	NOMBRE	TELÉFONO	CITACIÓN		Atrezzo		Responsable				
Directora de fotografía	Paula Vega	653570257	8:30								
Eléctrica	Laila Medina		8:30		Cadrins		Paula Vega				
Script	Paula Vega / Onia Sánchez	653570257	8:30								
Directora de fotografía	Marta Subiró		8:30								
Operadora de cámara	Marta Subiró		8:30								
	Arlana Góds										
	Poi Pastor										
Ajudant de càmera	Laila Medina		8:30								

Annex VI. Pressupost final

Aquí s'hi pot trobar el pressupost final del projecte. Està conformat pels recursos materials, els recursos humans, els aspectes legals en relació amb el projecte i altres afers d'importància. Finalment, s'ha realitzat una suma total de cadascun dels apartats esmentats anteriorment.

Per altra banda, també es fa constar el denominat "Pressupost real", que es relaciona amb el cost que realment ha realitzat l'autora per poder dur a terme *Les veus silenciades*.

Taula 2. Recursos materials del Pressupost.

RECURSOS MATERIAIS			
	UNITATS	PREU	
HARDWARE			
Portàtil MSI	1	1302,95	* Preu d'adquisició
SOFTWARES			
Adobe Premiere Pro 2020	1	290,28/any	
DaVinci Resolve Free	1	0	
Microsoft Word (Microsoft 365)	1	69/any	
Google Drive	1	0	
MATERIALS (SERMAT)			
		PREU/DIA	* Preu empreses de lloguer
Càmeres			
Sony Nex VG900	3	210	630
Canon C100	1	90	
Òptiques			
Kit Òptiques Samyang	1	100	
Tamron 50mm	2	25	50
Tamron 28-70mm	2	19	28
Kit filtres Schneider	1	40	
Filtre ND8 - 67mm	3	20	60
Zeis Kit Neteja	1	29,9	
Micròfons			
Micròfon Lavalier AKG CK55L (similar)	4	15	60
Petaca SENNHEISER EW112-PG3	4	32	128
Gravadora ZOOM H5	2	10	20
Rode Videomic	1	10	
Micròfon Rode NTG2	1	26	
Monitor			
Atomos Ninja V	1	30	
Il·luminació			

Kit 3 Focus Aputure LS-mini	1	95		
Dedolight Kit 3	1	90		
Cineroid Kit 3	1	70		
Porex	1	8		
Bastidor	1			
Bandera negra	1	5		
Palio Avenger 12"x12"	1	90		
Reflector Portaflash/Lasolite	1	2		
Atrezzo				
Cadira	3	20	60	* Preu total (sense llogar)
Tripodes				
Tripode Lleuger Girafa	1	10		
Tripode Manfrotto Cine	1	20		
Ceferino Avenger	1	10		
Tripode Libec	4	18	72	
Altres				
Bateria V-LOCK	2	15	30	
Targetes SD	7	6,99	48,93	* Preu total (sense llogar)
Bateria portàtil	1	65		* Preu total (sense llogar)
Piles AA	1	12,39		* Preu total (sense llogar)
Claqueta blanca professional	1	10		
Cablejat				
Allargador 4 endolls	1	3		
HDMI - HDMI	1	2		
TOTAL		3.667,45€		

Nota: Materials del pressupost.

Taula 3. Recursos humans del Pressupost.

RECURSOS HUMANS	UNITATS	COST/SETMANA	PREU/DIA	
Intèrpret	1		0	* Preu cocreretat amb Intèrpret
Testimonis	6		0	
EQUIP TÈCNIC				* Jornada 8h (5 dies/setmana)
Direcció de Producció	1	871,34	174,268	
Primer ajudant de Direcció	1	666,32	133,264	
Operador de Càmera	3	(521,87x3)	313,12	
Primer Ajudant de Càmera	1	400,72	80,144	
Cap de So	1	512,55	102,51	
Foto-fixe	1	260,93	52,186	
Muntador i Etalonador	1	659,65	(131,93+160) = 291,93	
TOTAL			1.147,42€	

Nota: Preu dels recursos humans del projecte.

Taula 4. Aspectes legals del Pressupost.

ASPECTES LEGALS	UNITATS	PREU
Registre Propietat Intel·lectual	1	0
Permís Dret d'Imatge	6	0
Permís Rodatge Exteriors	1	0
SGAE	1	15
Festival Inclús	1	4
TOTAL		19,00€

Nota: Aspectes legals relacionats amb el projecte.

Taula 5. Altres aspectes.

ALTRES	UNITATS	COST	PREU TOTAL	
Dietes (Dinar)	15	12,85	192,75	*Segons conveni
Transport públic (Equip)	9	(2,40x2)	43,2	
Transport públic (Testimonis)	4	(4,80x3) + 19,50	33,9	
Cotxe (Testimonis)	2	(4,04+10)	14,04	
Total Transports			91,14	
Mascaretes (pack)	15	12,11	12,11	
Gel hidroalcohòlic	1	4,95	4,95	
Papereria	5	5	5	
TOTAL			397,09	

Nota: Aspectes relacionats amb les dietes i transports.

Taula 6. Pressupost total del projecte.

PRESSUPOST TOTAL	
	PREU
MATERIALS	3.667,45€
HUMANS	1147,42
ASPECTES LEGALS	19
ALTRES	397,09
TOTAL	5.230,96€

Nota: Pressupost final de *Les veus silenciades*.

Taula 7. Pressupost real del projecte.

PRESSUPOST REAL	
	PREU
MATERIALS	12,75
HUMANS	0
ASPECTES LEGALS	4
Transport Equip	0
Transport Testimonis	47,54
Transport Intèrpret	4,8
Dietes	11,75
Papereria	0
Mascaretes	0
Gel	0
TOTAL ALTRES	64,09
TOTAL	76,84€

Nota: Preu total del cost real del projecte.

Annex VII. Permís de rodatge en exterior

Medi Ambient i Serveis Urbans - Ecologia Urbana
Parcs i Jardins, Institut Municipal

EXP. 0010321FCJ

VIST l'escrit de comunicació de BARCELONA FILM COMMISSION, en data 31 de març de 2021, donant curs a la petició realitzada per particular PAULA VEGA CRUZ, amb NIF 24486320Z

Parcs i Jardins de Barcelona, Institut Municipal, com a òrgan responsable de la conservació i millora de tots els parcs, jardins, arbrat i instal·lacions jardineres de la via pública, terrenys forestals i platges de l'Ajuntament de Barcelona.

AUTORITZA

A LA PARTICULAR PAULA VEGA CRUZ, DINS DEL PROGRAMA BARCELONA FILM COMMISSION, A REALITZAR L'OCUPACIÓ RELACIONADA:

OCUPACIÓ:	FILMACIÓ EXERCICI ACADÈMIC/REPORTATGE "LES VEUS SILENCIADES"		
ESPAI:	PARC CERVANTES –ROSERAR EXCLÒS		
DIES:	24 I 25 D'ABRIL DE 2021	HORARIS:	DE 09.00 A 17.00 H
<ul style="list-style-type: none"> ➤ S'ADJUNTEN RECOMANACIONS D'AMBIENTALITZACIÓ DE PERMISOS. ➤ EQUIP: 15 PERSONES (9 EQUIP TÈCNIC, 6 ACTORS/ENTREVISTATS) ➤ MATERIAL: 3 CÀMERES + 2 TRIPODES + 3 FOCUS + 1 PAL·LI DE 360x360CM + 1 POREX DE 1x1M + 1 BANDERA NEGRA 60x90CM + 1 BASTIDOR 120x120CM + 1 CADIRA PELS ENTREVISTATS ➤ RECORDEM QUE S'HAN DE COMPLIR LES CONDICIONS PUBLICADES AL BOE NÚM. 130 DE 9 DE MAIG DE 2020, CAPÍTOL X, SOBRE PRODUCCIÓ I RODATGE D'OBRES AUDIOVISUALS. 			

Medi Ambient i Serveis Urbans - Ecologia Urbana
Parcs i Jardins, Institut Municipal

LA PRESENT AUTORITZACIÓ RESTA SUBJECTA A LES SEGÜENTS CONDICIONS:

1. L'ATORGAMENT D'AQUESTA AUTORITZACIÓ NO EXIMEIX DE LA PRESENTACIÓ DE LA COMUNICACIÓ PRÈVIA O LA SOL·LICITUD DE LLICÈNCIA QUE LA NORMATIVA SECTORIAL EXIGEIXI PER A L'EXERCICI DE L'ACTIVITAT.
2. EL SOROLL NO PODRÀ INCREMENTAR-SE MÉS DE L'ASSENYALAT EN L'ART. 44-7 DE L'ORDENANÇA DEL MEDI AMBIENT DE BARCELONA. EN CAS DE NO ACOMPLIR-SE DITES CONDICIONS LA GUÀRDIA URBANA PROCEDIRÀ A L'ATURADA DE L'ACTIVITAT.
3. ACTIVITATS SOTA LA RESPONSABILITAT I COORDINACIÓ DELS ORGANITZADORS, A L'EFFECTE DE SUPERVISAR EL COMPLIMENT DE LES NORMATIVES DE SEGURETAT NECESSÀRIES PEL DESENVOLUPAMENT D'AQUESTS TIPUS D'ACTIVITATS.
4. LIMITACIONS EN L'ÚS NATURAL DE LES ZONES VERDES PÚBLIQUES:
 - a) NO INTERROMPRE EL TRÀNSIT DELS VIANANTS, VEHICLES DE SERVEIS I URGÈNCIES NI ELS TREBALLS NORMALS DE MANTENIMENT I NETEJA DEL PARC
 - b) **REALITZAR QUALSEVOL INSTAL·LACIÓ SOBRES ELS PARTERRES DE GESPA ENJARDINATS O QUE PUGUI AFECTAR ALS ELEMENTS VEGETALS O ORNAMENTALS.**
 - c) UTILITZAR ELS ARBRES COM A SUPORT DE QUALSEVOL TIPUS D'ELEMENTS (PANCARTES, CABLES, QUADRES ELÈCTRICS, ETC.).
5. LIMITACIONS SOBRE L'ACCÉS DE VEHICLES ALS PARCS:
 - a) **NO ES POT ACCEDIR AL PARC AMB CAP VEHICLE QUE EXCEDEIXI DELS 3.500 KG DE PES (CÀRREGA INCLOSA).**
 - b) CIRCULAR A VELOCITAT SUPERIOR ALS 10 KM/HORA.
 - c) CIRCULAR SENSE ELS DISPOSITIUS DE SEGURETAT NECESSARIS (LLUMS, INTERMITENTS, ETC.)
 - d) **ESTACIONAR VEHICLES DINS DEL PARC (EXCEPTE DESCÀRREGA I CÀRREGA DELS MATERIALS TÈCNICS).**
6. EN RELACIÓ ALS PUNTS ANTERIORS, ELS ORGANITZADORS SEGUIRAN EN TOT MOMENT LES INDICACIONS QUE A L'EFFECTE ASSENYALIN ELS MEMBRES DE LA GUÀRDIA URBANA, PERSONAL DE VIGILÀNCIA DE PARCS I JARDINS I DEL TÈCNIC CONSERVADOR DEL PARC.
7. ELS AUTORITZATS SERAN RESPONSABLES DE LA **NETEJA POSTERIOR DE L'ESPAI** UTILITZAT AL FINAL DE LA OCUPACIÓ, PER RODATGE O SESSIÓ FOTOGRÀFICA DEL MANTENIMENT, DE LA SEGURETAT, L'ORDRE PÚBLIC, I RESPONDRAN DELS DANYS QUE PER RAÓ DE L'ACTE S'OCACIONÉS A LES PLANTACIONS I ELEMENTS ORNAMENTALS, EXISTENTS ALS JARDINS DEL PARC, I A PAGAR LES DESPESES QUE ES POGUESSIN DERIVAR DELS MATEIXOS.
8. ELS AUTORITZATS ASSUMIRAN LA TOTAL RESPONSABILITAT DELS DANYS I PERJUDICIS QUE ES POGUESSIN OCASIONAR, EN EL SEU CAS, ALS PARTICIPANTS DE L'ACTE O A TERCERS I QUE FOSSIN CAUSATS PER L'ACCIÓ DELS ORGANITZADORS; A TAL FI HAURAN DE JUSTIFICAR I DE SUBSCRIURE UNA PÒLISSA D'ASSEGURANÇA PER TAL DE COBRIR LA RESPONSABILITAT CIVIL, DANYS PERSONALS, POSSIBLES DESPERFECTES QUE ES POGUESSIN OCASIONAR ALS ELEMENTS VEGETALS I MOBILIARI URBÀ EXISTENTS A LA ZONA I ALTRES CONTINGÈNCIES QUE SE'N PUGUIN DERIVAR D'ACCIDENTS I SINISTRES SUCCÈITS A L'ESPAI OBJECTE DE L'AUTORITZACIÓ PER IMPORT SUFICIENT.

Medi Ambient i Serveis Urbans - Ecologia Urbana
Parcs i Jardins, Institut Municipal

9. AQUESTA AUTORIZACIÓ S'ATORGA AMB CARÀCTER DISCRECIONAL I RESTA SUPEDITADA ALS INTERESSOS PÚBLICS D'ACORD AMB L'ART. 48 DE L'ORDENANÇA SOBRE L'ÚS DE LES VIES I ESPAIS PÚBLICS DE BARCELONA.

Contra aquest acte que no exhaureix la via administrativa, es pot interposar recurs d'alçada davant l'Alcaldia, en el termini d'un mes, comptat a partir del dia següent al de la recepció de la present notificació.

Contra la desestimació tàcita del recurs d'alçada que s'entendrà produïda un cop transcorreguts tres mesos comptats des del dia següent al de la seva interposició sense que s'hagi notificat resolució expressa, es pot interposar recurs contenciós administratiu, davant del Jutjat contenciós administratiu de Barcelona.

També es pot utilitzar qualsevol altre recurs que es cregui convenient.

El gerent

Francesc
Jiménez Gusi -
DNI 46113671M
(SIG)

Signat digitalment
per Francesc
Jiménez Gusi - DNI
46113671M (SIG)
Data: 2021.04.01
12:04:34 +02'00'

Francesc Jiménez Gusi

Barcelona, 31 de març de 2021

Medi Ambient i Serveis Urbans - Ecologia Urbana
Parcs i Jardins, Institut Municipal

AMBIENTALITZACIÓ DE PERMISOS

Es recomana fer la decoració del rodatge amb garlandes i **materials de paper o cartró reciclat**.

Es recomana col·locar contenidors de **recollida selectiva** (paper, cartró, envasos, matèria orgànica, rebuig i vidre), durant la durada del rodatge.

S'evitarà el risc d'accidents durant el muntatge, rodatge i desmuntatge del mateix, amb l'equip d'atrezzo i tràveling, aplicant les **mesures de seguretat** adients a l'activitat.

Es recomana utilitzar **bombetes de baix consum** per il·luminar els espais de rodatge.

Figura 5. Permís de rodatge en exterior de la BFC. Autor: Barcelona Film Comission.

Permís per la jornada de rodatge. Elaboració pròpia (2021).

Annex VIII. Cessió de drets d'imatge

AUTORITZACIÓ PER INCLOURE LA IMATGE/VEU I/O NOM EN LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL

El senyor/senyora GEMMA PONS : CERCÓS

major d'edat, amb número de DNI 43 560617 - C

manifesta voluntariament que

-Ha estat informat de l'interès que té l'empresa TECNOCAMPUS – PAULA VEGA I CRUZ en gravar la seva imatge i/o veu i/o nom en la producció audiovisual que porta per títol provisional i/o definitiu "LES VEUS SILENCIADES: REPRESENTACIÓ I ACCESSIBILITAT DE LES PERSONES SORDES A LA FICCIÓ" del realitzador PAULA VEGA I CRUZ, que s'emetrà per YOUTUBE.

-Un cop assabentat/ada de la clàusula anterior, **atorga el seu consentiment expres** per a que la seva imatge i/o veu i/o nom s'inclougui dins la producció citada.

-De la mateixa manera, autoritza l'explotació posterior en qualsevol modalitat i suport, que bé farà l'empresa TECNOCAMPUS – PAULA VEGA I CRUZ o bé tercers que ostentin els drets o estiguin autoritzats per tal de portar a terme l'explotació a qualsevol país del món i en qualsevol idioma. Aquesta autorització es realitza per tota la vigència de protecció de la producció fins a la seva entrada en domini públic.

A Barcelona, el 06 de abril del 2021

Signat:

AUTORITZACIÓ PER INCLOURE LA IMATGEVEU I/O NOM EN LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL

El senyor Juan Galiano i la senyora Roser Gilvez
 major d'edat, amb número de DNI 46533093E i major d'edat, amb DNI n° 38077943V
 respectivament, intervenen en nom i representació d'En/Na Laura Galiano
 en la seva condició de pare i mare / filla

manifestan voluntàriament que

-Han estat informats de l'interès que té l'empresa TECNOCAMPUS – PAULA VEGA I CRUZ en gravar la seva imatge i/o veu i/o nom en la producció audiovisual que porta per títol provisional i/o definitiu "LES VEUS SILENCIADES: REPRESENTACIÓ I ACCESSIBILITAT DE LES PERSONES SORDES A LA FICCIÓ" del realitzador PAULA VEGA I CRUZ que s'emetrà per YOUTUBE.

-Un cop assabentats/ada de la clàusula anterior, atorga el seu consentiment expres per a que la seva imatge i/o veu i/o nom s'inclogui dins la producció citada.

-De la mateixa manera, autoritzen l'explotació posterior en qualsevol modalitat i suport, que bé farà l'empresa TECNOCAMPUS – PAULA VEGA I CRUZ o bé tercers que ostentin els drets o estiguin autoritzats per tal de portar a terme l'explotació a qualsevol país del món i en qualsevol idioma. Aquesta autorització es realitza per tota la vigència de protecció de la producció fins a la seva entrada en domini públic.

a Barcelona el 29 de Març del 2021

Signat:

Juan Galiano Roser Gilvez

El Sr. Juan Galiano i la Sra. Roser Gilvez

De conformitat: En/Na Laura Galiano

AUTORIZACIÓ PER INCLOURE LA IMATGE/VEU I/O NOM EN LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL

El senyor/senyora DOLORS TORRENTS MESTRESmajor d'edat, amb número de DNI 46686809-Y

manifesta voluntàriament que

-Ha estat informat de l'interès que té l'empresa TECNOCAMPUS – PAULA VEGA I CRUZ en gravar la seva imatge i/o veu i/o nom en la producció audiovisual que porta per títol provisional i/o definitiu "LES VEUS SILENCIADES: REPRESENTACIÓ I ACCESSIBILITAT DE LES PERSONES SORDES A LA FICCIÓ" del realitzador PAULA VEGA I CRUZ, que s'emetrà per YOUTUBE.

-Un cop assabentat/ada de la clàusula anterior, atorga el seu consentiment expres per a que la seva imatge i/o veu i/o nom s'inclogui dins la producció citada.

-De la mateixa manera, autoritza l'explotació posterior en qualsevol modalitat i suport, que bé farà l'empresa TECNOCAMPUS – PAULA VEGA I CRUZ o bé tercers que ostentin els drets o estiguin autoritzats per tal de portar a terme l'explotació a qualsevol país del món i en qualsevol idioma. Aquesta autorització es realitza per tota la vigència de protecció de la producció fins a la seva entrada en domini públic.

A BADALONA, el 1 de ABRIL del 2021

D. E. mentz ^{Signat:}

AUTORITZACIÓ PER INCLOURE LA IMATGE/VEU I/O NOM EN LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL

El senyor/senyora Nadia Catherine Leon Quintin

major d'edat, amb número de DNI NIE Y2558224V

manifesta voluntariament que

-Ha estat informat de l'interès que té l'empresa TECNOCAMPUS – PAULA VEGA I CRUZ en gravar la seva imatge i/o veu i/o nom en la producció audiovisual que porta per títol provisional i/o definitiu "LES VEUS SILENCIADES: REPRESENTACIÓ I ACCESSIBILITAT DE LES PERSONES SORDES A LA FICCIO" del realitzador PAULA VEGA I CRUZ, que s'emetrà per YOUTUBE.

-Un cop assabentat/ada de la clàusula anterior, **atorga el seu consentiment expre** per a que la seva imatge i/o veu i/o nom s'inclogui dins la producció citada.

-De la mateixa manera, autoritza l'explotació posterior en qualsevol modalitat i suport, que bé farà l'empresa TECNOCAMPUS – PAULA VEGA I CRUZ o bé tercers que ostentin els drets o estiguin autoritzats per tal de portar a terme l'explotació a qualsevol país del món i en qualsevol idioma. Aquesta autorització es realitza per tota la vigència de protecció de la producció fins a la seva entrada en domini públic.

A Barcelona, el 01 de Abril del 2021

Signat:

AUTORITZACIÓ PER INCLOURE LA IMATGE/VEU I/O NOM EN LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUALEl senyor/senyora Francisco Ros Núñezmajor d'edat, amb número de DNI 47179098-6**manifesta voluntàriament que**

-Ha estat informat de l'interès que té l'empresa TECNOCAMPUS – PAULA VEGA I CRUZ en gravar la seva imatge i/o veu i/o nom en la producció audiovisual que porta per títol provisional i/o definitiu "LES VEUS SILENCIADES: REPRESENTACIÓ I ACCESSIBILITAT DE LES PERSONES SORDES A LA FICCIO" del realitzador PAULA VEGA I CRUZ, que s'emetrà per YOUTUBE.

-Un cop assabentat/ada de la clàusula anterior, atorga el seu consentiment expres per a que la seva imatge i/o veu i/o nom s'inclogui dins la producció citada.

-De la mateixa manera, autoritza l'explotació posterior en qualsevol modalitat i suport, que bé farà l'empresa TECNOCAMPUS – PAULA VEGA I CRUZ o bé tercers que ostentin els drets o estiguin autoritzats per tal de portar a terme l'explotació a qualsevol país del món i en qualsevol idioma. Aquesta autorització es realitza per tota la vigència de protecció de la producció fins a la seva entrada en domini públic.

A BARCELONA, el 24 de ABRIL del 2021

Signat:

AUTORITZACIÓ PER INCLOURE LA IMATGE/VEU I/O NOM EN LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL

El senyor/senyora EDGAR DURILLO GARCÍA

major d'edat, amb número de DNI 58563350 - R

manifesta voluntàriament que

-Ha estat informat de l'interès que té l'empresa TECNOCAMPUS – PAULA VEGA I CRUZ en gravar la seva imatge i/o veu i/o nom en la producció audiovisual que porta per títol provisional i/o definitiu "LES VEUS SILENCIADES: REPRESENTACIÓ I ACCESSIBILITAT DE LES PERSONES SORDES A LA FICCIÓ" del realitzador PAULA VEGA I CRUZ, que s'emetrà per YOUTUBE.

-Un cop assabentat/ada de la clàusula anterior, atorga el seu consentiment expres per a que la seva imatge i/o veu i/o nom s'inclogui dins la producció citada.

-De la mateixa manera, autoritza l'explotació posterior en qualsevol modalitat i suport, que bé farà l'empresa TECNOCAMPUS – PAULA VEGA I CRUZ o bé tercers que ostentin els drets o estiguin autoritzats per tal de portar a terme l'explotació a qualsevol país del món i en qualsevol idioma. Aquesta autorització es realitza per tota la vigència de protecció de la producció fins a la seva entrada en domini públic.

A Barcelona, el 24 de Abonl del 2021

Signat

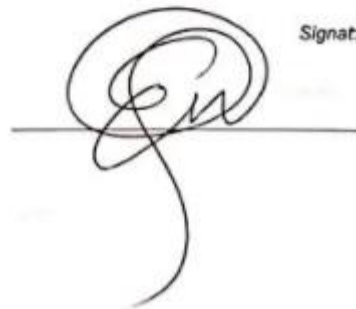

Figura 6. Cessió de drets d'imatge dels testimonis. Autor: Paula Vega. Permisos de drets d'imatge per les entrevistes. Elaboració pròpia (2021).

Annex IX. Questionari de salut Covid-19

CUESTIONARIO DE SALUD RODAJES COVID-19

Nombre Apellidos

Fecha nacimiento Edad

LUGAR DE RESIDENCIA

Dirección

Municipio CP

Teléfono Email

DATOS DE LA UNIVERSIDAD

Dirección

Municipio CP

Teléfono Email

INFORMACIÓN CLÍNICA

	N/S	NO	SÍ
¿Presenta síntomas compatibles con COVID 19?		X	
¿Ha presentado síntomas (especialmente fiebre, tos, dificultad respiratoria) compatibles con el COVID los últimos 14 días?		X	
¿Ha tenido contacto cercano con alguna persona positiva los últimos 14 días?		X	
¿Le han hecho alguna prueba de diagnóstico por COVID 19 los últimos 14 días?		X	

OBSERVACIONES

Declaro, bajo mi responsabilidad, la veracidad de los datos proporcionados

Fecha y firma

Información sobre protección de datos personales. De acuerdo con el Reglamento (UE) 2016/679 (RGPD) y la legislación vigente en materia de protección de datos, se informa del tratamiento de los datos personales que contiene este cuestionario. Finalidad del tratamiento. Seguimiento actuaciones para garantizar el control y la seguridad de la población, en relación con el Real Decreto 464/2020, de 14 de marzo, por el cual se declara el estado de alarma para la gestión de la crisis sanitaria ocasionada por el COVID-19. Responsable del tratamiento: Technocompas, Av. Ernest Lluch, 32, 08302 Mataró.

CUESTIONARIO DE SALUD RODAJES COVID-19

Nombre Apellidos
 Fecha nacimiento Edad

LUGAR DE RESIDENCIA

Dirección
 Municipio CP
 Teléfono Email

DATOS DE LA UNIVERSIDAD

Dirección
 Municipio CP
 Teléfono Email

INFORMACIÓN CLÍNICA

	N/S	NO	SÍ
¿Presenta síntomas compatibles con COVID 19?		X	
¿Ha presentado síntomas (especialmente fiebre, tos, dificultad respiratoria) compatibles con el COVID los últimos 14 días?		Temperatura: X	
¿Ha tenido contacto cercano con alguna persona positiva los últimos 14 días?		X	
¿Le han hecho alguna prueba de diagnóstico por COVID 19 los últimos 14 días?		X	

OBSERVACIONES

Declaro, bajo mi responsabilidad, la veracidad de los datos proporcionados

Fecha y firma

Información sobre protección de datos personales. De acuerdo con el Reglamento (UE) 2016/679 (RGPD) y la legislación vigente en materia de protección de datos, se informa del tratamiento de los datos personales que contiene este cuestionario. Finalidad del tratamiento. Seguimiento actuaciones para garantizar el control y la seguridad de la población, en relación con el Real Decreto 464/2020, de 14 de marzo, por el cual se declara el estado de alarma para la gestión de la crisis sanitaria ocasionada por el COVID-19. Responsable del tratamiento: Tecnocampus, Av. Ernest Lluch, 32, 08302 Mataró.

CUESTIONARIO DE SALUD RODAJES COVID-19

Nombre Apellidos
 Fecha nacimiento Edad

LUGAR DE RESIDENCIA

Dirección
 Municipio CP
 Teléfono Email

DATOS DE LA UNIVERSIDAD

Dirección
 Municipio CP
 Teléfono Email

INFORMACIÓN CLÍNICA

	N/S	NO	SI
¿Presenta síntomas compatibles con COVID 19?		X	
¿Ha presentado síntomas (especialmente fiebre, tos, dificultad respiratoria) compatibles con el COVID los últimos 14 días?		X	
¿Ha tenido contacto cercano con alguna persona positiva los últimos 14 días?		X	
¿Le han hecho alguna prueba de diagnóstico por COVID 19 los últimos 14 días?		X	

OBSERVACIONES

Declaro, bajo mi responsabilidad, la veracidad de los datos proporcionados

Fecha y firma

Información sobre protección de datos personales. De acuerdo con el Reglamento (UE) 2016/679 (RGPD) y la legislación vigente en materia de protección de datos, se informa del tratamiento de los datos personales que contiene este cuestionario. Finalidad del tratamiento: Seguimiento actuaciones para garantizar el control y la seguridad de la población, en relación con el Real Decreto 464/2020, de 14 de marzo, por el cual se declara el estado de alarma para la gestión de la crisis sanitaria ocasionada por el COVID-19. Responsable del tratamiento: Tecnocampus, Av. Ernest Lluch, 32, 08302 Mataró.

CUESTIONARIO DE SALUD RODAJES COVID-19

Nombre Apellidos

Fecha nacimiento Edad

LUGAR DE RESIDENCIA

Dirección

Municipio CP

Teléfono Email

DATOS DE LA UNIVERSIDAD

Dirección

Municipio CP

Teléfono Email

INFORMACIÓN CLÍNICA

	N/S	NO	SÍ
¿Presenta síntomas compatibles con COVID 19?		☒	
¿Ha presentado síntomas (especialmente fiebre, tos, dificultad respiratoria) compatibles con el COVID los últimos 14 días?		Temperatura: ☒	
¿Ha tenido contacto cercano con alguna persona positiva los últimos 14 días?		☒	
¿Le han hecho alguna prueba de diagnóstico por COVID 19 los últimos 14 días?		☒	

OBSERVACIONES

Declaro, bajo mi responsabilidad, la veracidad de los datos proporcionados

Fecha y firma BARCELONA, 24 ABRIL 2021

CUESTIONARIO DE SALUD RODAJES COVID-19

Nombre Apellidos
 Fecha nacimiento Edad

LUGAR DE RESIDENCIA

Dirección
 Municipio CP
 Teléfono Email

DATOS DE LA UNIVERSIDAD

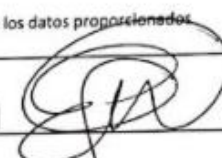
Dirección
 Municipio CP
 Teléfono Email

INFORMACIÓN CLÍNICA

	N/S	NO	SÍ
¿Presenta síntomas compatibles con COVID 19?		☒	
¿Ha presentado síntomas (especialmente fiebre, tos, dificultad respiratoria) compatibles con el COVID los últimos 14 días?		☒	
¿Ha tenido contacto cercano con alguna persona positiva los últimos 14 días?			☒
¿Le han hecho alguna prueba de diagnóstico por COVID 19 los últimos 14 días?			

OBSERVACIONES

Declaro, bajo mi responsabilidad, la veracidad de los datos proporcionados

Fecha y firma

Información sobre protección de datos personales. De acuerdo con el Reglamento (UE) 2018/679 (RGPD) y la legislación vigente en materia de protección de datos, se informa del tratamiento de los datos personales que contiene este cuestionario. Finalidad del tratamiento: Seguimiento actuaciones para garantizar el control y la seguridad de la población, en relación con el Real Decreto 464/2020, de 14 de marzo, por el cual se declara el estado de alarma para la gestión de la crisis sanitaria ocasionada por el COVID-19. Responsable del tratamiento: Tecnocampus, Av. Ernest Lluch, 32, 08302 Mataró.

CUESTIONARIO DE SALUD RODAJES COVID-19

Nombre FRANCISCA Apellidos DEUS DEUS
 Fecha nacimiento 22/05/1992 Edad 28

LUGAR DE RESIDENCIA

Dirección Ronda de l'ebre 30 1-5
 Municipio SABADELL CP 08202
 Teléfono 722469130 Email franciska@tecnocampus.com

DATOS DE LA UNIVERSIDAD Tecnocampus

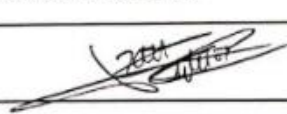
Dirección _____
 Municipio Mataró CP _____
 Teléfono _____ Email _____

INFORMACIÓN CLÍNICA

	N/S	NO	SÍ
¿Presenta síntomas compatibles con COVID 19?		☒	
¿Ha presentado síntomas (especialmente fiebre, tos, dificultad respiratoria) compatibles con el COVID los últimos 14 días?		Temperatura: _____	
¿Ha tenido contacto cercano con alguna persona positiva los últimos 14 días?		☒	
¿Le han hecho alguna prueba de diagnóstico por COVID 19 los últimos 14 días?			☒

OBSERVACIONES

Declaro, bajo mi responsabilidad, la veracidad de los datos proporcionados

Fecha y firma 21/04/2021

Información sobre protección de datos personales. De acuerdo con el Reglamento (UE) 2016/679 (RGPD) y la legislación vigente en materia de protección de datos, se informa del tratamiento de los datos personales que contiene este cuestionario. Finalidad del tratamiento. Seguimiento actuaciones para garantizar el control y la seguridad de la población, en relación con el Real Decreto 464/2020, de 14 de marzo, por el cual se declara el estado de alarma para la gestión de la crisis sanitaria ocasionada por el COVID-19. Responsable del tratamiento: Tecnocampus, Av. Ernest Lluch, 32, 08302 Mataró.

CUESTIONARIO DE SALUD RODAJES COVID-19

Nombre NURIA Apellidos MARTINEZ DONAIRE
 Fecha nacimiento 25/08/1986 Edad 34

LUGAR DE RESIDENCIA

Dirección C/ VENT, 37-39, 2ª 4ª
 Municipio BARCELONA CP 08034
 Teléfono 695.492.002 Email nmrdonaire86@gmail.com

DATOS DE LA UNIVERSIDAD

TecnCampus
 Dirección _____
 Municipio Mataró CP _____
 Teléfono _____ Email _____

INFORMACIÓN CLÍNICA

	N/S	NO	SI
¿Presenta síntomas compatibles con COVID 19?		☒	
¿Ha presentado síntomas (especialmente fiebre, tos, dificultad respiratoria) compatibles con el COVID los últimos 14 días?		☒	
¿Ha tenido contacto cercano con alguna persona positiva los últimos 14 días?		☒	
¿Le han hecho alguna prueba de diagnóstico por COVID 19 los últimos 14 días?		☒	

OBSERVACIONES

Declaro, bajo mi responsabilidad, la veracidad de los datos proporcionados

Fecha y firma 24, d'Abril 2021
Nuria Martínez

Información sobre protección de datos personales. De acuerdo con el Reglamento (UE) 2016/679 (RGPD) y la legislación vigente en materia de protección de datos, se informa del tratamiento de los datos personales que contiene este cuestionario. Finalidad del tratamiento. Seguimiento actuaciones para garantizar el control y la seguridad de la población, en relación con el Real Decreto 464/2020, de 14 de marzo, por el cual se declara el estado de alarma para la gestión de la crisis sanitaria ocasionada por el COVID-19. Responsable del tratamiento: Tecnocampus, Av. Ernest Lluch, 32, 08302 Mataró.

Figura 7. Questionari de Covid-19. Autor: Paula Vega. Enquesta en relació a la pandèmia. Elaboració pròpia (2021).

Fundació TecnoCampus
Mataró-Maresme
Avinguda d'Ernest Lluch, 32
08302 Mataró (Barcelona)
Tel. 93 169 65 01
www.tecnocampus.cat

Centres universitaris adscrits a la

